

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2017

Bc. Iryna Matějková, DiS.

Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií

Historie Fakulty zdravotnických studií Univerzity Pardubice

Iryna Matějková

Diplomová práce

2017

Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Iryna Matějková, DiS.**
Osobní číslo: **Z15214**
Studijní program: **N5341 Ošetrovatelství**
Studijní obor: **Ošetrovatelská péče v interních oborech**
Název tématu: **Historie Fakulty zdravotnických studií Univerzity Pardubice**
Zadávající katedra: **Katedra ošetrovatelství**

Z á s a d ý p r o v y p r a c o v á n í :

1. Studium literatury, sběr informací a popis současného stavu řešené problematiky.
2. Stanovení cílů a metodiky práce.
3. Příprava a realizace výzkumného šetření dle stanovené metodiky.
4. Analýza a interpretace získaných dat.
5. Zhodnocení výsledků práce.

Rozsah grafických prací: **dle doporučení vedoucího**
Rozsah pracovní zprávy: **50 stran**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury:

1. PLEVOVÁ, Ilona a Regina SLOWIK. Vybrané kapitoly z historie ošetrovatelství. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Zdravotně sociální fakulta, 2008. ISBN 978-80-7368-506-5.
2. KAFKOVÁ, Vlastimila. Z historie ošetrovatelství. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví, 1992. ISBN 80-7013-123-3.
3. KUTNOHORSKÁ, Jana. Historie ošetrovatelství. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3224-4.
4. STAŇKOVÁ, Marta. České ošetrovatelství: praktické příručky pro sestry. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví, 2001. Praktické příručky pro sestry. ISBN 80-7013-329-5.
5. ROZSYPALOVÁ, Marie, Hana SVOBODOVÁ a Marie ZVONÍČKOVÁ. Sestry vzpomínají: příspěvek k historii ošetrovatelství. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1503-1.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Eva Hlaváčková, Ph.D.**
Katedra klinických oborů

Datum zadání diplomové práce: **1. prosince 2015**
Termín odevzdání diplomové práce: **5. května 2017**

prof. MUDr. Josef Fusek, DrSc.
děkan

L.S.

PhDr. Kateřina Horáčková, DiS.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 1. března 2017

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 05. 05. 2017

Iryna Matějková

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji paní Mgr. Evě Hlaváčkové Ph.D., za odborné vedení a cenné rady při zpracovávání mé diplomové práce. Dále děkuji všem dotázaným za pomoc při získávání údajů potřebných pro výzkumnou část práce.

ANOTACE

Diplomová práce se zabývá historií Fakulty zdravotnických studií Univerzity Pardubice.

V teoretické části je shrnuta problematika vzdělávání sester od středověku až do dnešní doby.

Praktická část diplomové práce se zabývá zpracováním dat získaných pomocí kvantitativně-kvalitativního výzkumu. V práci jsou popsány prameny vedoucí k založení fakulty, důležité milníky, rozvoj fakulty během její krátké historie, výsledky, významné osobnosti.

KLÍČOVÁ SLOVA

Ošetřovatelství, historie, Ústav zdravotnických studií (ÚZS), vzdělávání, Fakulta zdravotnických studií (FZS)

TITLE

The history of the Faculty of Health Care Studies at University of Pardubice

ANNOTATION

The thesis deals with the history of the Faculty of Health Care Studies at the University of Pardubice. The theoretical part of the thesis summarizes the issue of nursing education from the Middle Ages to present day. The practical part of the thesis deals with the processing of data obtained through quantitative and qualitative research. The paper describes the sources leading to the establishment of the faculty, major milestones, faculty development during its short history, the results, and important personalities.

KEYWORDS

Nursing, history, education, Institute of Health Care Studies (UZS), Faculty of Health Care Studies (FZS)

OBSAH

0	Úvod.....	12
I TEORETICKÁ ČÁST.....		14
1	Historie vzdělávání sester a porodních asistentek	14
1.1	Teorie vzdělávání	14
2	Historie vzdělávání porodních asistentek	16
2.1	Vzdělávání porodních asistentek Česku.....	17
2.2	Výuka porodní asistence v Pardubicích	18
3	Historie vzdělávání sester	20
3.1	První ošetrovatelská škola na světě.....	21
3.1.1	Význam Florence Nightingaleové	21
3.2	První ošetrovatelská škola v Čechách	23
3.3	Státní dvouletá ošetrovatelská škola	23
3.4	Vyšší sociální škola.....	24
3.5	Vzdělávání sester u nás po roce 1918	26
3.6	Vzdělávání sester u nás po roce 1945	27
4	Současný systém sester	29
4.1	Registrace zdravotnických pracovníků	32
5	Výzkumné otázky	33
6	Metodika výzkumu	34
6.1	Přípravná fáze výzkumu.....	34
6.2	Základní informace o oslovených respondentech	34
6.3	Popis setkání s účastníky rozhovorů	35
7	Prezentace výsledků.....	37
7.1	Vyhodnocení rozhovorů s respondenty.....	37
7.2	Vyhodnocení dat získaných z výročních zpráv	54
8	Diskuze	59

9	Závěr	64
10	Použitá literatura	66
10.1	Elektronické zdroje.....	69
11	Přílohy.....	72

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

Tabulka 1 Rozhovory.....	36
Tabulka 2 Vývoj kvalifikační struktury pracovníků.....	54
Tabulka 3 Zájem o studium na FZS.....	55
Tabulka 4 Vývoj počtu absolventů FZS	56
Tabulka 5 Vývoj neúspěšných studentů FZS	57
Tabulka 6 Vývoj počítačového vybavení na FZS.....	57
Tabulka 7 Vývoj vyplacených stipendií na FZS.....	58
Tabulka 8 Vývoj počtu vydaných skript na FZS	58

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

AS-Akademický senát

AVVNZP- Asociace vysokoškolských vzdělavatelů

ČSČK- Československý červený kříž

ČSS- Československá společnost sester

FIGO-Mezinárodní federace gynekologii a porodnictví

FZS-Fakulta zdravotnických studií

ICM-Mezinárodní konfederace porodních asistentek

ICN-International Council of Nurses (Mezinárodní rada sester)

MČK- Mezinárodní červený kříž

NCO NZO- Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů

nelékařských zdravotnických profesí

NPK- Nemocnice Pardubického kraje

OR- otorinolaryngologie

PN-Pardubická nemocnice

RE- Rada Evropy

SZŠ- střední zdravotnická škola

UPa - Univerzita Pardubice

ÚZS- Ústav zdravotnických studií

VOŠ -vyšší odborná škola

VR-Vědecká rada

VS- Všeobecná sestra

WHO-World Health Organization

0 ÚVOD

„Blaze člověku, jenž našel moudrost, člověku, jenž došel rozumnosti. Nabytí jí je lepší, než nabytí stříbra, její výnos je nad ryzí zlato.“

Bible

Ošetrovatelská péče prošla dlouhodobým vývojem od primitivních způsobů léčby až po moderní způsoby v léčbě a ošetřování nemocných. Moderní ošetrovatelství je spojeno s rozvojem vzdělávání, techniky a vstupem biomedicínských technologií do zdravotnictví (Kutnohorská, 2010).

Stejně tak jako ošetrovatelská péče, prošlo dlouhým vývojem i vzdělávání sester. Od učení metodou pokus omyl, předávání zkušeností, přes jednotlivé organizované kurzy, až po systematické vzdělávání na speciálně zaměřených školách. A i to se stále mění a vyvíjí. Mění se jeho délka, obsah, forma a to vše v kontextu s celospolečenskými změnami a potřebami. V ČR můžeme vysledovat významné milníky v ošetrovatelském vzdělávání. V roce 1874 byla v Praze otevřena první ošetrovatelská škola (Rakousko-Uhersko), v roce 1914 vyšlo nařízení rakouského ministra vnitra, které zlegalizovalo zakládání ošetrovatelských škol a stanovilo jejich organizační strukturu a obsahovou náplň. V roce 1948 ČSR přijala východní vzdělávací systém. Podle nového školského zákona došlo ke sloučení ošetrovatelských škol s rodinnými školami a sociálními školami a byly přejmenovány na střední zdravotnické školy (SZŠ), na kterých se připravovaly všechny kategorie zdravotnických pracovníků. Zásadní změnou ve vzdělávání sester v ČR bylo přijetí zákona 96/2004Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních. Kvalifikační příprava sester je od roku 2004/2005 uskutečňovaná na vyšších zdravotnických školách a na vysokých školách v souladu se směrnicemi EU (Kutnohorská, 2010; Plevová a kol., 2011).

Dlouhou tradici má výuka v ošetrovatelských oborech v Pardubicích, její kořeny vedou až do roku 1930. Toho roku vznikl Statní ústav pro výchovu a vzdělávání porodních asistentek. 1. ledna 2002 byl založen Ústav zdravotnických studií Univerzity Pardubice. Od roku 2002 lze obor Porodní asistentka absolvovat formou bakalářského studia (Vachková a kol. 2004).

Tuto diplomovou práci jsem si zvolila proto, že mám ráda historii a zajímalo mě, jak vznikají vysokoškolské instituce. A proto, že na této škole studuji a přála jsem si, dozvědět se více o této fakultě a jejích začátcích. Zároveň jsem se moc těšila na setkání s pamětníky

CÍLE PRÁCE

Hlavní cíl

Popsat rozvoj FZS UPa od doby jejího založení do současnosti (2007-2017)

Dílčí cíle

1. Identifikovat klíčová data a souvislosti mající vliv na rozvoj fakulty
2. Popsat vznik a vývoj Ústavu zdravotnických studií, na jehož existenci fakulta navázala
3. Zaměřit se na významné osobnosti, které stály u zrodu fakulty/ústavu

I TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE VZDĚLÁVÁNÍ SESTER A PORODNÍCH ASISTENTEK

Kapitola historie vzdělávání NLZP se zabývá vzděláním obecně, dále historií vzdělávání NLZP ve světě a v České republice.

1.1 Teorie vzdělávání

Vzdělávání je organizované učení, záměrné osvojování nového, obvykle spojené s nějakými tematickými cíli a formálními pravidly (Veteška, Tureckiová, 2008). Smysl a účel učení je v osvojování nového. Je to zásadní evoluční vynález, který usnadňuje adaptaci na měnící se životní podmínky. Kvalitní vzdělávání pomáhá chápat souvislosti. Kdo je vzdělán, ten je schopen samostatně myslet (Plamínek, 2010).

V pedagogice a didaktice má tento pojem dlouhou tradici. Pojem vzdělání se vztahuje k celistvé osobnosti jedince. Vzdělaný člověk vyjadřuje kvalitu osobnosti odpovídající kultuře dané epochy, není to jen člověk, který si osvojil sumy encyklopedických poznatku (Kosíková, 2011). Vzdělaný člověk je ten, který spolu s osvojením určitých vědomostí a dovedností chápe vztahy mezi poznatky, získal dovednosti používat svých vědomostí při řešení nových úkolů, dovednosti sebevzdělávání. Vzdělání rovněž zahrnuje i osvojení hodnot estetických i morálních a vytváření určitého postoje ke světu, společnosti a sobě samému (Skalková, 2007).

Současná společnost může být nazývána různě. Veteška (2013) pojmenovává společnost jako postmoderní, globalizovanou, hyperkonkurenční či neklidnou. Ve vývoji společnosti dochází ke změnám sociálním, ekonomickým nebo politickým, což klade na jednotlivce vysoké nároky. Jednotlivec se musí vyrovnávat se všemi změnami ve společnosti a k tomu mu pomáhá právě vzdělávání (Veteška, 2013).

Se změnami ve společnosti dochází i ke změnám v oblasti vzdělávání. Na vzdělání jednotlivců jsou kladeny zvýšené nároky vzhledem k vývoji společnosti, demografickým změnám ve společnosti, vývoji informačních technologií a změnám v profesní způsobilosti (Bočková, 2000). V souladu se zvyšováním nároků společnosti na vzdělání, rostou i nároky na úroveň vzdělání a kvalitu informačních zdrojů (Vychová, 2008).

Vzdělávání provází člověka celý život. Vychová (2008) rozděluje vzdělávání na počáteční a další. Počáteční vzdělávání zahrnuje všechny vzdělávací aktivity od nástupu dítěte do vzdělávací instituce po vstup jedince na trh práce. Další vzdělávání může být též označeno jako vzdělávání dospělých. Jedná se o všechny vzdělávací aktivity po vstupu jedince na trh práce. Mezi těmito etapami vzdělávání není jasně ostrá hranice, jedna přechází v druhou (Vychová, 2008).

Do oblasti dalšího vzdělávání patří i vzdělávání profesní. Jak uvádí Veteška (2011) profesní vzdělávání tvoří důležitou část vzdělávání dospělých. Profesní vzdělávání představuje vzdělávání zaměstnaných osob zprostředkované zaměstnavateli, včetně povinných školení vyplývajících ze zákona. Profesní vzdělávání musí být předem plánované a organizované s předem stanoveným vzdělávacím cílem (Veteška, 2013).

2 HISTORIE VZDĚLÁVÁNÍ PORODNÍCH ASISTENTEK

Praxe porodních asistentek je velmi stará, je starší než dochované písemné záznamy. Již v Bibli ve Starém zákoně je popsána praxe egyptských a židovských porodních bab. Mezi nejstarší porodní asistentky patří Shiphrah a Puah, které žily v letech 1140 nebo 1250 př. n. l. Nejstarší záznamy o porodech pocházejí z egyptských papyrů okolo roku 1550 př. n. l. (Leifer, 2004; LEMON 1, 1996).

Ženy od nepaměti pomáhaly při porodech. Anglický pojem porodnictví (absteric) pochází z latinského slova (obsterix), což znamená porodní bába. Je to medicínský obor, který je zaměřen na péči o ženy a to během těhotenství, při porodu a po porodu. Název porodní asistentky „midwife“ pochází z anglo-saských slov, znamená „s ženami“ (Leifer, 2004; LEMON 1, 1996).

Od porodních asistentek se očekávalo, že to budou zralé, vdané ženy, které mají vlastní děti a své znalosti budou předávat svým dcerám. Soranus, který provozoval lékařství v Římě v letech 98 až 138 př. n. l., popsal porodní asistentku jako ženu duchaplnou, gramotnou s dobrou pamětí, počestnou a pracovitou, fyzicky zdatnou. Podle Soranuse by taková žena neměla být chtivá peněz a měla by být klidné povahy bez předsudků. Působení lékaře jménem Soranus bylo natolik významné, že je nazýván otcem porodnictví (Leifer, 2004; LEMON 1, 1996).

Do 12. století převládalo římskokatolické náboženství na většině Evropského území. Nad veškerými lidskými záležitostmi vládly církevní soudy. Učení o prvotním hříchu se odráželo v tom, že porodní báby měly oprávnění pokřtít každé dítě a to i dítě, které nemělo šanci na přežití. Z roku 1442 pochází první dochované záznamy o přísaze porodních bab před světskými autoritami v Regensburgu v Německu. Požadavky, které byly kladeny na tyto porodní báby se prakticky shodovaly se Soranem a církví. V Anglii v roce 1512 vznikly poprvé legální podmínky pro výkon porodních bab. Ty, které získaly licenci k provozování řemesla („ručních umění“), musely být prověřeny biskupem, který měl oprávnění vyžádat si o každé kandidátce znalecký posudek. Ta porodní bába, která pracovala bez licence, byla trestána zákazem činnosti či vyloučením z církve (LEMON1, 1996).

Vzdělávání porodních bab bylo většinou neformální a praktické. Před vynálezem knihtisku byly knihy pro většinu porodních bab nedostupné. V roce 1540 byla v Anglii vytištěna první učebnice porodnického ošetřovatelství. Byl to přepis německého originálu, který byl napsán o 27 let dříve Euchariem Roesslinem. Roku 1609 vyšla v Paříži první učebnice, která byla

psána ženou. Vydala ji Louisa Bourgeoisová. V roce 1671 vyšla další kniha, kterou vydala Jane Sharpová. Byla to učebnice pro porodní báby. Jane měla 30 letou zkušenost s tímto řemeslem. Ve své práci zdůrazňovala povinnost porodní báby pečovat nejen o ženu, ale i o novorozeně (LEMON1, 1996).

V polovině 17 století začali porodnictví ovládat muži. Ženám bylo zakázáno používat nástroje. Od mužů se očekávalo, že budou schopni provádět určité manuální operace. Odlišná situace byla pouze v Paříži, kde porodnické oddělení vedla žena nezávislá na lékaři. Lékaře povolávala pouze v nezbytných případech. V 19. století do medicíny začaly pronikat ženy. Ve Velké Británii vznikala „Dámská Lékařská kolej“ a porodnické ošetřovatelství se vrátilo do rukou žen. Titul porodní asistentka umožňoval porodním asistentkám pracovat nezávisle na lékaři. Na Evropském setkání Mezinárodní organizaci porodních asistentek v roce 1919 byla založena Mezinárodní unie porodních asistentek. V roce 1954 byl název změněn na Mezinárodní konfederaci porodních asistentek (ICM). Tato organizace úzce spolupracuje s FIGO (Mezinárodní federace gynekologie a porodnictví), SZO, a IPPF (Mezinárodní federace pro plánované rodičovství). V roce 1993 byl vydán mezinárodní etický kodex porodních asistentek. Ve dvacátém století se tato profese rychle rozvíjí. V 80 letech vzniklo postgraduální vzdělávání porodních asistentek. Role porodních asistentek v USA a dalších státech se odklání od tradiční role „služky“ lékaře porodníka. Úsilí o zkvalitnění péče o matku a dítě má mezinárodní charakter a péče o ženu je v centru pozornosti zdravotnictví současného světa (LEMON1, 1996).

První dochované zmínky o porodních babách v Českých zemích pochází z roku 1200. Z historických zdrojů víme o první porodní bábě ze závěti krále Václava II, který o své vychovatelce v roce 1284 prohlásil: *„Alžbětě, která nás od nejtělejších let, jako bedlivá porodní bába, vychovala až do chlapectví, postupujeme naše stavení“* (Vránová, 2007, s. 30).

2.1 Vzdělávání porodních asistentek Česku

Na lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze se od roku 1348 přednášela teorie porodnictví. Později se porodnictví stalo zdravotnickým povoláním (Vránová, 2007).

Od roku 1651 se musely porodní báby prokazovat stvrzením o složené zkoušce. Práce porodní báby byla po dlouhou dobu vykonávána bez jakéhokoliv odborného vzdělání (Landerová, 2006). Od roku 1753 byl vydán Generální zdravotní řád pro Království české, který stanovoval práva pražských a krajských lékařů i porodních asistentek. V roce 1770 byl vydán

zdravotní řád, který platil 100 let a vztahoval se na celou Habsburskou říši. V tomto řádu byly vymezeny povinnosti všech zdravotnických pracovníků (Vránová, 2007).

Roku 1920 po získání statní samostatnosti, MZ zrušilo kurzy pro porodní báby. Stále probíhaly opakující kurzy pro již praktikující porodní báby. Roku 1928 vyšel zákon O pomocné praxi porodnické. Od této doby se užívá nový název Porodní asistentka (Vránová, 2007).

Roku 1930 byly zřízeny státní ústavy pro vzdělávání porodních asistentek. Pro české porodní asistentky byl ústav zřízen v Pardubicích. V roce 1947 bylo studium pro porodní asistentky prodlouženo na dva roky (Vránová, 2007).

Jak uvádí (Vránová, 2007) od roku 1955 bylo zavedeno čtyřleté studium s maturitou pro porodní asistentky. První dva roky studia probíhaly společně se všeobecnými sestrami a posléze podle oborů se studium rozdělilo. Výuka mohla být zahájena jen v případě, že byl dostatečný počet zájemkyň o studium. Od roku 1958 bylo na středních zdravotnických školách zavedeno dvouleté pomaturitní studium pro porodní asistentky denní formy. Od roku 1965 proběhla změna názvu oboru. Obor porodní asistentka byl změněn na ženskou sestru. Od roku 1993 se používá původní název Porodní asistentka. V roce 1974 bylo ukončeno čtyřleté vzdělávání. Od roku 1995 na vyšších zdravotnických školách vznikl nový studijní obor Diplomovaná porodní asistentka. Na vysokých školách bylo od roku 2001 zahájeno bakalářské studium oboru porodní asistentka (Vránová, 2007).

2.2 Výuka porodní asistence v Pardubicích

Historie vzdělávání porodních asistentek v Pardubicích má dlouhou tradici. V Československu v roce 1930 existovaly pouze dva státní ústavy pro výchovu a vzdělávání porodních asistentek. Jeden v Pardubicích pod vedením Cyrila Gály. Do ústavu v Pardubicích byly přijímány ženy ve věku 25 až 30 lety (výjimečně starší nebo mladší). Ke studiu mohly být přijaty uchazečky až po ukončení třetí třídy měšťanské školy. Pokud žadatelka absolvovala jinou školu, musela vykonat přijímací zkoušky a podepsat revers, ve kterém se zavazovala, že bude vykonávat praxi v příslušné obci, která výcvik uchazečky požadovala. Nemalé byly finanční výlohy (periodické, měsíční), které žákyně musely po nastoupení za studium zaplatit. Hlavními předměty byly porodnictví a kojenectví. V popředí stál praktický výcvik. Po úspěšně složené závěrečné zkoušce a složení slibu, byl absolventkám předán diplom, který je opravňoval k vykonávání zdravotnické praxe. (Vachková a kol. 2004).

Do roku 1939 ukončovalo studium přibližně 30 absolventek. Ústav zanikl v roce 1950 a porodní asistentky byly dále vzdělávány na vyšší sociálně zdravotní škole. Doba studia byla prodloužena na 4 roky, přičemž první dva roky měly společný základ. První maturita proběhla v r. 1951. Rok 1951 byl zároveň mezníkem ve zdravotnickém školství, kdy vznikaly střední zdravotnické školy. Na základě reformy z roku 1953 bylo v roce 1954 pro dětské a všeobecné sestry studium prodlouženo na 3 roky. Po šestileté přestávce byl v roce 1960 otevřen řádný obor porodní asistentka (Vachková a kol. 2004).

V roce 1965 byl studijní obor přejmenován na Ženskou sestru. Důvodem přejmenování oboru bylo rozšíření kompetencí porodních asistentek, a to o péči o gynekologicky nemocné ženy. V roce 1992 byl studijní obor opět nazván Porodní asistentka. Studium bylo organizováno jako dvouleté denní studium. Jednalo se o kvalifikační studium. Dne 27. května 1996, kdy Ministerstvo školství spolu s Ministerstvem zdravotnictví schválilo tříletý vzdělávací program, byl v roce 1996/1997 otevřen první ročník vyššího odborného studia obor Diplomovaná porodní asistentka. Závěrečná zkouška se skládala z obhajoby absolventské práce, teoretické zkoušky, zkoušky z odborných předmětů a důležitou podmínkou bylo nejméně 30 samostatně odvedených porodů. Od roku 2002 probíhá obor Porodní asistentka formou bakalářského studijního programu, který je ukončen státní závěrečnou zkouškou. 1. ledna 2002 byl založen Ústav zdravotnických studií Univerzity Pardubice (Vachková a kol. 2004).

3 HISTORIE VZDĚLÁVÁNÍ SESTER

Ošetrovatelská péče prošla dlouhodobým vývojem od primitivních metod léčby, až k moderním způsobům ošetřování nemocných. V počátcích docházelo k předávání zkušeností z generace na generaci. Později se vzdělávání sester přesunulo do škol. Dnes je vzdělávání sester spojeno s vysokoškolským vzděláním.

Kvalita ošetrovatelské péče se zvyšovala s narůstajícími poznatky těch, kteří ošetrovatelskou péči poskytovali (Kutnohorská, 2010). Ošetrovatelství bylo vždy ovlivňováno náboženskými sociálními, kulturními a politickými faktory (LEMON 1, 1996).

Vývoj ošetrovatelství ovlivňovaly války, vědecké objevy a významné osobnosti. Tyto faktory není možné chápat zcela odděleně, protože působí vždy v určitém vzájemném vztahu (Jarošová, 2000). Dále byl vývoj ošetrovatelství, a tím i vzdělávání, ovlivněn charitativním a lékařským směrem a rozvojem terénní péče.

Počátky ošetrovatelské péče se datují od pravěku, kdy byla poskytována tzv. laická ošetrovatelská péče. Lidé hledali vysvětlení vzniku nemocí a příčiny smrti. Z nevědomosti přisuzovali vznik nemoci vyšším silám, a proto se snažili o vyléčení nemocí pomocí těchto vyšších sil. Praktikovali různé rituály a využívali přírodní léčbu (Růžička, 2004).

S nástupem křesťanství ve 4. stol. n. l. vznikl charitativní směr ošetrovatelské péče, který vycházel z tradic a náboženství. Zaměřoval se zejména na uspokojování základních životních potřeb (Jarošová, 1999). Ošetřování nemocných bylo chápáno jako morální povinnost pomoci člověku v těžkých životních situacích, v bolesti a nesnázi. Charitativní směr ošetrovatelské péče se nevěnoval vyléčení nemoci, ale pomoci bližnímu svému (Mlýnková, 2009).

S rozvojem medicíny docházelo ke vzniku lékařského směru ošetrovatelství. Ten přispěl k rozvoji ošetrovatelského vzdělání. Lékař potřeboval pro svou práci dalšího pracovníka, a tak začala vznikat role sestry. Od poloviny 18. století byly při lékařských fakultách zakládány první všeobecné nemocnice (v roce 1785 v Brně, 1787 v Olomouci, 1790 v Praze). Tento vývojový trend si rychle vynutil odborné vzdělání sester a přispěl k založení prvních ošetrovatelských škol (Staňková, 1996).

V dalším vývoji se ošetrovatelství zaměřovalo na samostatnou práci sestry. Vzniká tak terénní ošetrovatelská péče. Pro české ošetrovatelství byl tento typ ošetrovatelské péče charakteristický především mezi první a druhou světovou válkou (Kelnarová, 2009).

Vzdělávání sester má svůj začátek až koncem 18. století, kdy byly organizovány první přednášky pro ošetřovatelky v zařízeních pro duševně choré. Jinak znalosti získávaly v praxi od starších spolupracovníků.

3.1 První ošetřovatelská škola na světě

V roce 1860 byla založena první ošetřovatelská škola na světě (škola při nemocnici sv. Tomáše). Tuto školu založila Florence Nightingale (1820-1910) v Londýně. Tato ošetřovatelská škola se stala vzorem pro ostatní země (Plevová, 2008).

Škola byla pojmenovaná „Škola Forence Nightingaleové pro zdravotní sestry“. Pojetí vzdělávání na této škole bylo velmi rozdílné od předchozích škol. Třídy byly méně formální a mnoho předmětů vyučovali lékaři. Florence zpracovala podrobný systém hodnocení každé studentky. Studentky mohly hodnotit své učitele a tím participovaly na dalších změnách.

V ročníku bylo 20-30 posluchaček. Studentky byly ubytované v určené části nemocnice, ve vlastních pokojích se společným sociálním zařízením. Studium trvalo jeden rok a studentky prošly teoretickou výukou a praxí v nemocnici. Po absolvování školy pracovaly jako ošetřovatelky na zkoušku. Teprve po čtyřech letech odcházely jako dobře vyškolené ošetřovatelky do praxe. Od roku 1962 se v ošetřovatelské škole při nemocnici svatého Tomáše začaly vzdělávat porodní asistentky (Kutnohorská, 2010).

3.1.1 Význam Florence Nightingaleové

Florence Nightingalová ovlivnila zdravotnickou péči v 19. - 20. století po celém světě. Právě od této doby začaly být ošetřovatelky systematicky vzdělávány. Díky Nightingale se ošetřovatelství stalo odborným a hluboce lidským povoláním (Kafková, 1992). Florence pozvedla ošetřovatelství na skutečné povolání a pokládala jej za odvětví medicíny (Krausová, 2010).

Florence Nightingalová je nejznámější sestrou v historii světového ošetřovatelství. Den jejího narození 12. května roku 1820 vyhlásila Mezinárodní rada sester jako Mezinárodní den sester (Staňková, 2001). Florence vnímala ošetřovatelství jako poslání, kterému se ošetřovatelka musí věnovat tělem a duší (Kutnohorská, 2010). Začátkem února roku 1837, několik měsíců před svými sedmnáctinami, poznamenala ve svých osobních poznámkách, že měla mystický zážitek. Psala, že k ní promluvil Bůh a povolal ji do služby (Vicinus, Nergard, 1989). Záhy začala projevovat zájem o tehdejší palčivou sociální otázku. Začala navštěvovat lazarety a nemocné ve vesnicích, zajímala se o ošetřovatelství a nemocnice. Když jí bylo 25 let,

oznámila rodičům, že se chce stát ošetřovatelkou. Rodiče chtěli její rozhodnutí zmařit, a tak ji vyslali na cesty. Na cestách navštívila školu pro diakonistky v Německu.

Následujícího roku se tam vrátila, aby navštěvovala tříměsíční výcvik v ošetřovatelství. Toto ji po návratu do Londýna umožnilo získat místo správkyně v zařízení pro dámy v nemoci. Studovala ošetřovatelské systémy Anglie a jiných zemích Evropy, a tak získala velké ošetřovatelské a zdravotnické vědomosti (Krausová, 2010, Donahue, 2011).

Své vynikající ošetřovatelské schopnosti prokázala v Krymské válce. Na vlastní žádost byla vyslána do Turecka, aby zavedla do britských vojenských lazaretů ošetřovatelky. Zpočátku se setkala s téměř nepřátelským postojem armády a lékařů. Později uveřejnila alarmující informace o téměř neexistující hygieně a necitlivé péči o raněné. Teprve pak ji bylo umožněno provést v těchto polních nemocnicích změny. Zavedla do armády srovnávací lékařské statistiky (Krausová, 2010).

Po svém návratu z Krymské války byla finančně odměněna. Tuto částku věnovala na založení první ošetřovatelské školy v Londýně v roce 1860. Po vzoru této školy začaly vznikat školy podobného typu po celém světě. Své poznámky o ošetřovatelství Florence shrnula do několika knih. Největší vliv na ošetřovatelství měla kniha: „Poznámky o ošetřovatelství“. Mnohé pokyny pro ošetřování nemocných, které byly zveřejněny v této knize, jsou platné i dnes (Krausová, 2010). Nightingaleová po celý svůj život podporovala vzdělávání sester. Věřila, že vzdělané sestry mohou zlepšit tíživou situaci pacientů (Plevová, 2008).

Organizovanou opatrovnickou činnost změnila na profesní činnost ošetřovatelskou. Zdůrazňovala, že ošetřovatelství stejně jako lékařství, je potřeba studovat celý život. Teoretické vědomosti jsou stejně hodnotné jako praktické zkušenosti, a že jejich vzájemná symbióza pozvedá toto povolání na „umění“, v němž má nezastupitelné místo teoretická odbornost, praktická zkušenost a etika. Celý svůj život podporovala vzdělávání sester. Její odkaz sestrám nového milénia je stále platný a aplikovatelný stejně, jak to bylo před 100 lety. Na počest jejího narození (12. 5. 1820) se slaví Mezinárodní den ošetřovatelství (Kutnohorská, 2010).

Dobrovolným ošetřovatelkám z celého světa MČK uděluje medaili Florence Nightingalové. V ČR je přes dvě desítky nositelek tohoto vysokého mezinárodního ocenění (Švejnoha, 2006).

3.2 První ošetřovatelská škola v Čechách

Práce Florenc Nightingalové výrazně ovlivnila rozvoj ošetřovatelství v Rakousko- Uhersku. Vlivem velmi silného emancipačního a národního hnutí v Českých zemích vznikla první česká ošetřovatelská škola 1874 v Praze (LEMON 1, 1996).

Škola neodpovídala představám škol, jak ji známe dnes. Jednalo se o organizovanou odbornou výuku podle učebního plánu a osnov ve formě krátkodobých kurzů, které probíhaly v pronajatých místnostech. Teorii doplňovala praktická část, která probíhala na Karlově univerzitě v městském chorobinci. Tím se začala měnit organizována opatrovnická činnost v činnost ošetřovatelskou (Kafková, 1992).

Existenci školy významně ovlivnily Karolína Světlá a Eliška Krásnohorská, které stály v čele Ženského hnutí a byly horlivými zastánkyněmi ženských práv. Po sedmi letech trvání škola ukončila svou činnost. Přesto má v historii českého ošetřovatelství mimořádný význam (LEMON 1, 1996; Plevová, 2008).

3.3 Státní dvouletá ošetřovatelská škola

V roce 1914 vyšlo nařízení rakouského ministerstva vnitra č. 139 říšského zákona o ošetřování nemocných. Bylo koncipováno tak, že odborná příprava osob, které se chtějí věnovat ošetřování z povolání, má být prováděna ve dvouletých ošetřovatelských školách zřizovaných při nemocnicích, která zajistí praktickou výuku ve všech nemocničních oborech (Kafková, 1992).

Až do roku 1916 byla ošetřovatelská péče na území budoucí Československé republiky v rukách řádových sester, diakonek a několika vycvičených ošetřovatelek Červeného kříže. Většinou ošetřovatelské služby vykonávaly neškolené opatrovnice. Tlak na dostatečně kvalitní přípravu byl již tak velký, že nebylo možné déle zřízení školy odkládat (Mlýnková, 2009).

V roce 1916 byla v Praze otevřena česká dvouletá ošetřovatelská škola, činnost této školy pokračovala i po skončení první světové války. Škola měla vysokou odbornou úroveň, vyučovali na ni profesori i docenti z lékařské fakulty (Krausová, 2010).

Ke studiu mohlo být přijato pouze 15 dívek, které splňovaly následující podmínky: rakouské občanství, věk 18-30 let, mravní bezúhonnost, tělesná a duševní způsobilost pro ošetřování nemocných, bral se zřetel na zájem o ošetřovatelské povolání. Řádové sestry byly přijímány na žádost svých představených. Dívky byly přijímány ke studiu na základě přijímací zkoušky,

kteře se věnovala náležitá pozornost. Přísné byly rovněž požadavky na fyzickou a duševní zdatnost. Například do školy nemohly být přijaty dívky, které měřily méně než 155cm, dívky chudokrevné se zvětšenou štítnou žlázou, s varixy na dolních končetinách, s kožními chorobami či poruchami zraku (5 a více dioptrií znamenalo nepřijetí do školy) a nedoslýchavé. Studium trvalo dva roky. V prvním roce byly zejména přednášky, druhý rok byl hlavně zaměřen na praktický výcvik. Součástí školy byl internát, který při ošetrovatelských a po válce i zdravotně-sociálních školách fungoval až do 50. let. K vedení žákyň byly určeny 3 osoby, dvě školní sestry a jedna představená školy. Každá školní sestra vedla jeden ročník po celou dobu studia jako třídní učitelka. Bydlela se svými žákyňmi na poschodí a spolu chodily na přednášky, vyučovaly ošetrovatelské technice. Učitelky se snažily v dívkách pěstovat nesobeckost, přesnost, sebekázeň a sebeovládání. Učily je správnému vztahu k nadřizeným, lékařům a spolupracovníkům. Vštěpovaly žákyňmi, že blaho nemocného je nejpřednější povinností ošetrovatelky (Mlýnková, 2009).

První diplomovaná sestra Sylva Macharová, dcera básníka Svatopluka Machara, byla velmi vzdělaná žena. Byla jednou z mála českých diplomovaných sester. V roce 1920 (v pouhých 27 letech) se stala první českou nositelkou nejvyššího sesterského vyznamenání, které uděluje Mezinárodní červený kříž (medaile Florence Nightingale). Důstojnost povolání vyjadřovala vzornou péčí o sesterský stejnokroj, který neustále nosila. Díky Alici Masarykové v roce 1923 byla jmenována Ministerstvem zdravotnictví ředitelkou České ošetrovatelské školy. Školu převzala po třech amerických sestrách, které v r. 1920 pozvala do Prahy Alice Masaryková. Současně byla i ředitelkou Německé ošetrovatelské školy, která měla s Českou školou společné vedení. Pod jejím vedením odborná úroveň školy značně rostla. Školu značně rozšířila a na několika klinikách Všeobecné nemocnice v Praze vybudovala nové školní stanice (Chvátalová, 2009; Staňková, 2001).

3.4 Vyšší sociální škola

V roce 1918 v Praze byla otevřena jednoletá „Vyšší sociální škola“, která připravovala sociálně orientované pracovníky a později diplomované sestry pro samostatnou práci v terénu.

Tyto sestry zakládaly a vedly poradny pro matky a děti. Probíhaly zde kurzy, které rozšiřovaly sestrám znalosti v pedagogice, právech a sociální péči. V roce 1921 bylo v ČSR otevřeno 21 zdravotních stanic (Kafková, 1992; Plevova, 2008).

Alice Masaryková

Významný vliv na úroveň ošetrovatelství v Čechách měla Alice Masaryková. Narodila se 3. května 1879 ve Vídni. Byla prvním dítětem T. G. Masaryka a jeho ženy Šarloty. Vystudovala Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy, studovala moderní metody sociální práce v Lipsku a Chicagu. Po návratu z USA působila jako středoškolská profesorka na lyceu v Českých Budějovicích a v Praze. Když její otec za první světové války emigroval, byla v roce 1915 vězněna ve Vídni. Dokonce ji hrozil i trest, který se neuskutečnil díky protestu amerických přátel, na což po devíti měsících na žádost amerického veřejného mínění byla Alice Masaryková z vězení propuštěna. Po vzniku Československa (1918) se aktivně účastnila veřejného a politického života. Byla 2 roky poslankyní Národního shromáždění. V roce 1919 založila Československý červený kříž (ČSČK) a téměř 20 let byla jeho předsedkyní. Za jejího vedení vyvíjela tato organizace rozsáhlou zdravotnickou, charitativní a sociální činnost. (Chvátalová, 2009; Staňková, 2001).

Alice Masaryková se velice zajímala a angažovala v ošetrovatelském školství a pod jejím vlivem a vedením od r. 1920 spravoval ČSČK po několik let Českou ošetrovatelskou školu. Alice nejen aktivně podporovala vzdělávání ošetrovatelek, ale i ke svému postavení prezidentovi dcery neustále zvyšovala prestiž školy i ošetrovatelské profese. Z této ošetrovatelské školy vycházely skvěle vzdělané diplomované sestry. Mnohé diplomované sestry si ještě rozšiřovaly vzdělání na Vyšší ženské sociální škole v ČSR, kterou založila Alice Masaryková v roce 1919, jejíž osnovy pečlivě vypracovala. Takto připravené sestry mohly nejen vykonávat práci ošetrovatelskou, ale byly dobře připraveny pro práci sociální a výchovnou. Mohly úspěšně stát v čele poraden, návštěvních a terénních služeb, které zřizoval hlavně ČSČK (Chvátalová, 2009).

Po smrti své matky v roce 1923 se ujala vedení „prezidentské domácnosti“ T. G. Masaryka a převzala i společenské povinnosti, které z toho vyplývaly. Přes všechny nové povinnosti nadále zůstávala s Pražskou ošetrovatelskou školou spojena, až do roku 1948, kdy ji politické události donutily odejít do ústraní (Chvátalová, 2009).

Konec svého života strávila Alice Masaryková v emigraci. Od roku 1950 žila v USA. Zemřela 29. listopadu 1966 v Chicagu. Byla pohřbena v Masarykově mauzoleu v Chicagu. Její urna z iniciativy ČSČK byla převezena v roce 1994 do vlasti a uložena do rodinné hrobky v Lánech (Chvátalová, 2009; Staňková, 2001).

3.5 Vzdělávání sester u nás po roce 1918

V roce 1921 byl založen absolventkami školy Spolek absolventek ošetřovatelské školy, později přejmenovaný na Spolek diplomovaných sester. Pod vlivem Spolku se začaly při nemocnicích budovat sesterské ubytovny a došlo k úpravě pracovní doby a dovolené. Spolek pořádal přednášky, kurzy, pomáhal zakládat další ošetřovatelské školy. Navázal na spolupráci se sesterskými organizacemi v zahraničí. Spolek diplomovaných sester byl v roce 1933 přijat do Mezinárodní rady sester. Později v roce 1937 začal Spolek diplomovaných sester vydávat svůj vlastní časopis *Diplomovaná sestra*. Úroveň ošetřovatelské péče, její organizace i vzdělávání sester se relativně rychle zlepšovalo (Staňková, 1996).

Po roce 1919 lékaři uplatňovali velmi pokrokové názory na vzdělávání ošetřovatelského personálu. Žádali i školení porodních asistentek a jejich začlenění spolu s ošetřovatelkami mezi zaměstnance státní správy. Byli podporováni prezidentem Masarykem a jeho dcerou Alicí (Kafková, 1992).

Roku 1922 byla v Praze – Krči zřízena samostatná ošetřovatelská škola pro dětské sestry. Důvodem založení školy byla potřeba sester v praxi. Škola poskytovala pouze jednoleté studium, které se pro velký nedostatek sester zkrátilo na půl roku. Až do roku 1945 byla tato škola jediná u nás, která poskytovala odborné vzdělání a výchovu dětských sester (Kutnohorská, 2010).

V roce 1930 bylo rozhodnuto o zřízení státních ústavů pro vzdělávání a výcvik porodních asistentek. Jeden z nich byl zřízen v Pardubicích pod vedením dr. Cyrila Gály a druhý v Moravské Ostravě. Studium, které vedl dr. Birgus, bylo desetiměsíční. To vedlo k výraznému rozšíření kvalifikovaných pracovníků ve zdravotní péči i v terénu či ústavech a zasáhlo také příznivě do oboru péče o ženy a dítě. Pro diplomované sestry byly zorganizovány doplňkové vzdělávací pokračovací kurzy. Školení se dostalo ženám a dívkám ve dvou ústavech a to v Praze – Krči pod vedením primáře MUDr. Quida Manna a v Ostravě – Zábřehu v Kojeneckém ústavu za vedení MUDr. Emílie Lukášové. Absolventky se uplatnily v poradnách a v ústavní péči (Kutnohorská, 2010; Plevová, 2008; Vachková a kol., 2004).

Ošetřovatelé (muži) bratři z církevních konventů uplatňovali požadavek, aby se jim také dostávalo odborného vzdělání. Bylo jich v té době přes jeden tisíc a pracovali v léčebných ústavech v Praze, Valticích, Prostějově, Brně, Letovicích nebo ve Vizovicích. Pomocným a praktickým ošetřovatelkám bylo umožněno vzdělávání alespoň formou odborného minima přímo na pracovištích (Kafková, 1992).

O vyšší počty civilních diplomovaných sester a otevření ošetřovatelských škol bojoval Spolek diplomovaných sester. Diplomované sestry prosazovaly prodloužení studia o jeden rok na ošetřovatelských školách, aby byl studijní program a praktický výcvik prohlouben. Pokračovací kurzy považovaly za důležitý prvek ošetřovatelského vzdělání (Kafková, 1992).

V roce 1939 byla potřeba ošetřovatelek, z důvodu okupace, odchodů řádových ošetřovatelů z nemocnic nebo nucených prací, velmi naléhavá. Ošetřovatelská služba trpěla obecně nedostatkem pracovních sil. Proto Ministerstvo sociální a zdravotní správy souhlasilo s otevřením civilní ošetřovatelské školy v Brně. Později se otevřely další tři české školy v témže roce v Praze, Kroměříži a Olomouci. (Kafková, 1992).

3.6 Vzdělávání sester u nás po roce 1945

Roku 1946 byla v Praze otevřena Vyšší ošetřovatelská škola, která poskytovala sestrám - učitelkám pedagogické vzdělávání pro ošetřovatelské školy. Přípravovala vrchní sestry pro řídicí práce v ošetřovatelství. Škola byla na svou dobu velmi pokroková (Jarošová, 2000; LEMON 1, 1996).

Tento pozitivní vývoj v ošetřovatelském školství byl zastaven po socialistické revoluci v roce 1948. Československo kompletně převzalo vzdělávací systém Sovětského svazu, který zahrnoval i ošetřovatelské školství (Staňková, 2002).

Dle nově vzniklého školského zákona byly ošetřovatelské školy sloučeny s rodinnými a sociálními školami. Školy byly poté přejmenovány na střední zdravotnické školy (SZŠ). Školy připravovaly všechny kategorie zdravotnických pracovníků. K náročnému povolání se tak dostávala sociálně nezralá mládež. Organizace a kvalita studia se musela zjednodušit a přiblížit jejich věku. Později se ukázalo, že na takto náročné povolání je třeba se připravovat ve zralejším věku (Kutnohorská, 2010).

Rychlou produkci kvalifikovaných středních zdravotnických pracovníků poskytovaly od roku 1951 vyšší zdravotnické školy z rozhodnutí ministerstva snížením délky studia ze čtyř na tři roky. Každá absolventka školy obdržela vysvědčení, diplom a odznak (Kafková, 1992).

V roce 1960 vznikl Institut pro další vzdělávání středních zdravotnických pracovníků v Brně. Jeho cílem bylo umožňovat větší rozvoj profesních nebo specializačních příprav, což se ukázalo v padesátých letech nutností pro další praxi sester. Institut zaměřil svou práci na specializační studium sester v mnoha oborech a na svou dobu byl pokrokový. V dnešní

době má název Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů (NCO NZO), (Plevová, 2008).

Se zvyšující se profesní osvětou sester v praxi, rostly nároky i na pedagogickou činnost v ošetřovatelství. Institut zaměřil svou práci na specializační studium sester v řadě oborů. Ve stejném roce bylo pro sestry-odborné učitelky, na středních zdravotnických školách, otevřeno v Praze na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy Univerzity dvouoborové pětileté studium ošetřovatelství v kombinaci s psychologií a později v kombinaci s pedagogikou (LEMON 1, 1996).

V roce 1968 vznikla možnost založení Československé společnosti sester (ČSS), která sice nemohla být úplně samostatnou organizací, ale mohla se stát jednou z profesních organizací sdružených v Československé lékařské společnosti a tím získat autonomii jako jiné odborné lékařské společnosti. To znamenalo velký pokrok a přinášelo naději pro budoucnost. V roce 1973 byla založena ČSS, která začala velmi aktivně pracovat. Pořádala desítky pracovních dní, odborných konferencí, symposií, snažila se ovlivnit ošetřovatelské vzdělávání a podpořit ošetřovatelský výzkum. (LEMON 1, 1996; Plevová a kol., 2011).

4 SOUČASNÝ SYSTÉM SESTER

Na počátku 21. století ošetřovatelství prochází významnými změnami. Na jeho kvalitu jsou kladeny neustále se zvyšující požadavky. To samozřejmě platí i pro pracovníky, kteří ho poskytují (Plevová, 2008).

Ošetřovatelství na počátku 21. století je definováno, jako proces s přesně vymezenými kompetencemi v rámci zdravotnické péče. Ošetřovatelství se orientuje na péči ve zdraví (předcházení onemocnění) a v nemoci, zvyšuje se kvalita ošetřovatelské péče. Úkoly, které stojí před ošetřovatelstvím, jsou nekončícím procesem (Kutnohorská, 2010). Pro potřeby plnění úloh v multidisciplinárním týmu a v rozhodování, v rámci interdisciplinární práce profese sestry, se požadovalo zvýšení stupně a kvality vzdělávání. Tyto požadavky se promítaly do vyššího odborného a vysokoškolského vzdělávání sester a vedly ke změnám ve školské a zdravotnické legislativě (Farkašová, 2010).

Rok 1989 přinesl pro československou společnost změny jak v politickém, tak i ve společenském životě. Došlo ke změnám v chápání sociální či zdravotní péče.

Hlavním cílem změny ve vzdělávání tohoto období bylo:

- zvýšit úroveň ošetřovatelské péče a tím i vylepšit úroveň zdraví,
- zajistit kompatibilitu vzdělávání sester v souladu s požadavky Evropské Unie (EU).

V roce 1989 Evropská komise doporučila, aby se sestry ve 21. století vysokoškolsky vzdělávaly. Diplom a titul by měl mít akademickou platnost, aby sestry mohly i nadále studovat a získávat další akademické hodnosti (Plevová kol., 2011).

Od 90 let 20. století se začala rozvíjet bakalářská forma studia ošetřovatelství. Později na něj navazující magisterská forma studia (Kutnohorská, 2010).

Od roku 1992 bylo na některých lékařských fakultách v ČR otevřeno bakalářské studium ošetřovatelství. Možnost dalšího odborného vzdělávání a zvyšování své kvalifikaci vznikla později i na zdravotně-sociálních fakultách v bakalářských a magisterských oborech ošetřovatelství (Jarošová 2000; Kutnohorská, 2010).

Roku 1996 byly převedeny střední a vyšších zdravotnické školy ze správy MZČR pod rezort MŠMT a roku 2000 byly SZŠ převedeny ze správy MŠMT pod krajskou samosprávu (Kutnohorská, 2010).

Vzdělávání sester se před vstupem České republiky do Evropské unie v roce 2004 výrazně změnilo. Přelomovou změnou ve vzdělání sester bylo přijetí zákona č. 96 /2004 Sb. O nelékařských zdravotnických povoláních (Kutnohorská, 2010).

Tento zákon zásadně změnil studium ošetrovatelských oborů. Od školního roku 2004/2005 došlo na středních zdravotnických školách ke zrušení oboru Všeobecná sestra. Tento obor byl nahrazen oborem Zdravotnický asistent. Poslední studenti oboru Všeobecná sestra absolvovali školu v roce 2007. Střední zdravotnická škola připravuje zdravotnické pracovníky, které vykonávají činnost pod odborným dohledem nebo přímým vedením všeobecné sestry nebo lékaře. Studium je ukončeno maturitní zkouškou (Plevová kol., 2011). Podle vyhlášky 55/2011. má Zdravotnický asistent nižší kompetence, než sestra s ukončeným vyšším odborným nebo vysokoškolským vzděláním (Mikšová, 2009).

Kvalifikaci všeobecná sestra lze získat tříletým studiem na vyšších nebo vysokých školách. Podmínkou je absolvování maturity na jakékoli střední škole na vyšší odborné škole zdravotnické v oboru diplomovaná všeobecná sestra, nebo na vysoké škole s bakalářským studijním programem ošetrovatelství v oboru všeobecná sestra, popřípadě vysokoškolským studiem magisterského a doktorandského ošetrovatelského směru (Kutnohorská, 2010).

Vzdělávání sester se před vstupem České republiky do Evropské unie v roce 2004 zásadně změnilo. Bylo potřeba naplnit směrnice Evropské unie, které regulují vzdělávání tak, aby bylo umožněno uznání kvalifikace a povolen volný pracovní pohyb po zemích EU. Za tímto účelem Rada Evropy vypracovala v 60. letech minulého století směrnice pro jednotnou kvalifikaci a vzdělávání sester, které vznikly díky dohodě několika evropských zemí. V letech 1967-1971 dohodu podepsalo dvanáct evropských zemí. V roce 1972 byla ve Štrasburku vyhlášena, jako oficiální dokument, „Evropská dohoda o vzdělávání sester č. 59“. Tento oficiální dokument stále platí. Postupně se k němu přihlásily členské státy EU, a také všechny významné mezinárodní organizace, WHO, ICN, Mezinárodní úřadovna práce. V roce 1995 byl tento dokument rozšířen o dokument Rady Evropy (RE) *Role a vzdělávání sester* (The role and education of nurses, Strasbourg, 1995). Dokument reguluje direktivy a obsahy studia (Plevová, 2008; Plevová a kol., 2011).

Vzdělávání zdravotnických pracovníků má tyto oblasti:

- kvalifikační příprava – získává se studiem na středních, vyšších a vysoké škole,
- specializační vzdělávání – se dá získat v institucích, které jsou k tomu oprávněné,

- celoživotní vzdělávání – musí absolvovat každý zdravotník, který chce své povolání dobře vykonávat. Nové poznatky lze získat na vysokých školách, v kurzech, konferencích, kongresech a seminářích. Mnoho poznatků je možno získat samostudiem. Velký podíl na vzdělání má i zapojení se do výzkumů, publikační činnost, odborných konferencí (Kelnarová a kol., 2009). Za celoživotní vzdělávání se pro účely zákona č. 96/2004Sb. (novelizace zákona č. 105/2011 Sb.) je považováno studium navazujících vysokoškolských studijních programů, akreditovaných doktorských studijních oborů, magisterských studijních oborů, akreditovaných bakalářských studijních oborů u kterých je podmínkou předchozí ukončení akreditovaného zdravotnického studijního oboru nebo absolvování zdravotnické školy poskytující odbornou způsobilost k výkonu zdravotnického povolání (Plevová a kol., 2011).

System vzdělávání nelékařských i lékařských pracovníků ve zdravotnictví se neustále rozvíjí, vzniká velké množství zákonů a vyhlášek. K těm nejdůležitějším z nich, které se týkají nelékařských zdravotnických pracovníků, patří:

„Zákon č. 96/ 2004 Sb., o podmínkách získávání a uznání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 55/ 2011 Sb., kterou se stanoví činnosti zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků, v platném znění.

Narizení vlády č. 31/ 2010 Sb., kterým se stanoví obory specializačního vzdělávání a označení odbornosti zdravotnických pracovníků se specializovanou způsobilostí.

Narizení vlády č. 225/ 2011 Sb., o stanovení výše úhrady za zkoušky.

Vyhláška č. 189/ 2009 Sb., o atestační zkoušce, zkoušce k vydání osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu, závěrečné zkoušce akreditovaných kvalifikačních kurzů a aprobační zkoušce a o postupu při ověření znalosti českého jazyka (vyhláška o zkouškách podle zákona o nelékařských zdravotnických povoláních).

Metodický pokyn k zákonu 96/2004., podle kterého postupují akreditovaná zařízení, která jsou oprávněna uskutečňovat vzdělávací program SV“ (NCO NZO, 2012, s. 1).

4.1 Registrace zdravotnických pracovníků

Cílem registrace je motivace k dalšímu vzdělávání a umožnění volnějšího pohybu v rámci EU tj. poskytování podstatných informací o počtu, skladbě, vzdělání a odborném zaměření pracovníků aktivních v ošetrovatelské profesi (Kutnohorska, 2010).

Registrace je proces, kterým se hodnotí lidé podle předem nastavených kritérií k získávání statutu. V ČR je to právní úkon vydání Osvědčení k výkonu zdravotnického povolání dle zákona č.96/ 2004 Sb. Tímto osvědčením se získává oprávnění k výkonu povolání bez odborného dohledu a oprávnění k vedení praktického vyučování. Registr je veřejně přístupný a poskytuje informace o počtu a zaměření všech registrovaných zdravotnických pracovníků (Plevová a kol., 2011; Pochylá, 2005).

„Hlavním cílem registrace nelékařských zdravotnických povolání je ochrana veřejnosti. Ochrana veřejnosti spočívá na principu celoživotního vzdělávání, průběžného obnovování, zvyšování, prohlubování a doplňování vědomostí, dovedností a způsobilosti, což vede ke zvyšování kvality ošetrovatelské péče a jiných činností s tím souvisejících. Vysoká kvalita poskytované péče napomáhá ke zvyšování úrovně a prestiže nelékařských zdravotnických profesí“ (NCO NZO, 2015, s. 1).

5 VÝZKUMNÉ OTÁZKY

1. Jaká byla klíčová data a souvislosti, které měly vliv na rozvoj fakulty
2. Jak vznikl a vyvíjel se Ústavu zdravotnických studií, na jehož existenci fakulta navázala
3. Jaké významné osobnosti staly u zrodu fakulty a jaké významné osobnosti, které stály u zrodu ústavu

6 METODIKA VÝZKUMU

Ve výzkumu byla použita metoda triangulace, což je použití více technik pro shromažďování a zpracování dat v rámci jediné studie, za účelem získání úplnosti dat (Hendl, 2005). Při zpracování rozhovorů byly také použity internetové zdroje, stránky UPce (historie, současnost) a stránky FZS (Dlouhodobý záměr FZS), Výroční zprávy FZS a Výroční zprávy Upa. Jedná se o kvantitativně – kvalitativní výzkum.

Metodou kvantitativního výzkumu je analýza dokumentu, výročních zpráv (celkem 7 zajímavých oblastí). Metodou kvalitativního výzkumu jsou rozhovory s pamětníky, na základě daných otázek (oblastí) zkoumaného tématu.

Forma sběru dat probíhala metodou kvalitativního výzkumu. Sběr dat probíhal v lednu a únoru 2016 na půdě FZS. Celkem byli osloveni 3 respondenti, kteří se zúčastnili výsledných rozhovorů. Soubor oslovených pamětníků tvořili Andrea Jušková, Mgr. Jana Škvrňáková Ph.D., prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc. Výzkumné šetření proběhlo se souhlasem všech zúčastněných. Oslovení respondenti byli seznámeni ústní a písemnou formou s poskytnutí rozhovoru.

6.1 Přípravná fáze výzkumu

Zahájení výzkumu předcházelo nastudování odborné literatury a podrobné seznámení s danou problematikou a s historickými fakty v kontextu s danou tematikou. Dalším krokem bylo určení výzkumných otázek pro polostrukturované rozhovory.

Na základě prostudované literatury byly stanoveny dvě oblasti, které nás zajímaly. Jednalo se o období založení ústavu před fakultou a období založení FZS.

6.2 Základní informace o oslovených respondentech

1. Andrea Jušková, administrativní pracovník, od roku 2002 nastoupila na Ústav zdravotnických studií Univerzity Pardubice, první studijní referentka, první vedoucí studijního oddělení, v současné době referentka oddělení pro vnitřní a vnější vztahy

2. Mgr. Jana Škvrňáková, Ph.D., proděkanka pro studium a vzdělávací činnost, je autorkou i spoluautorkou řady odborných publikací. Od roku 1989 učila na SZŠ v Pardubicích a v roce 2002 přešla na nově vzniklý Ústav zdravotnických studií Univerzity Pardubice, kde pracovala jako zástupkyně ředitele ústavu. Po vzniku fakulty, od roku 2007, začala působit na nově vzniklé Fakultě zdravotnických studií Univerzity Pardubice jako proděkanka.

3. prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc. byl od roku 1. 3. 2002 ředitelem UZS, stál u zrodu Fakulty zdravotnických studií Univerzity Pardubice a byl děkanem FZS dvě funkční období do 30. 5. 2015.

prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc jeden z prvních specialistů ORL používal ultrazvukovou diagnostiku v oblasti krku. Zabýval se problematikou nitrolebních komplikací zánětu středního ucha a zánětu vedlejších nosních dutin, shromáždil a zpracoval řadu materiálu. Mezi zajímavá lékařská a vědecká témata, která profesor Pellant zpracoval, patřily Společné vývojové anomálie v oblasti ucha a ledvin, Historie otorinolaryngologie ve Východních Čechách a Historie otorinolaryngologie v Pardubicích.

Od roku 2003 byl profesor Arnošt Pellant přednostou Kliniky otorinolaryngologie a chirurgie hlavy a krku Krajské nemocnice v Pardubicích. Od roku 1996 byl v pozici primáře. Do té doby pracoval na Klinice ORL v Hradci Králové a na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Hradci Králové. Je členem několika vědeckých rad, odborných organizací a grémií (Davidová Kracíková, 2013).

6.3 Popis setkání s účastníky rozhovorů

Rozhovory se uskutečnily v lednu a únoru 2016. Čas našeho setkání byl vždy předem osobně dohodnut. Všichni účastníci byli ústní i písemnou formou informováni o povaze výzkumu. Respondenti rovněž byli informováni, že během rozhovoru bude pořizován záznam na diktafon. Pro zúčastněné tento fakt nepředstavoval problém. Při rozhovoru nebyli respondenti časově omezováni. Rozhovory trvaly hodinu až hodinu a 25 min. Výzkum se vždy odehrával v pracovním prostředí respondentů. Rozhovory jsem si osobně nebo pomocí emailu na konkrétní datum a čas domluvila, aby si respondenti mohli udělat prostor ve svém programu. Na začátku každého rozhovoru byl všem respondentům vysvětlen záměr studie. Respondenti byli seznámeni s tím, že data budou podkladem k mé diplomové práci. Při každém rozhovoru s respondenty jsem se snažila o navázání přátelského vztahu tak, aby byli ochotni otevřeně hovořit. Záznam dat probíhal formou nahrávání rozhovorů na diktafon. Nahrané rozhovory byly následně doslovně přepsány do MS Word. Délku rozhovorů jsem nijak neomezovala.

Tabulka 1 Rozhovory

Rozhovory			
Respondent	p. Andrea Jušková	Mgr. Jana Škvřňáková, Ph.D	prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc.
Datum	6. 1. 2017	11. 1. 2017	12. 1. 2017
Délka	1 h 25 minut	1 h	1 h

Po pořízení nahrávek rozhovorů následoval doslovný přepis. Všichni respondenti obdrželi doslovný přepis rozhovoru k autorizaci. Rozhovory byly dále upraveny samotnými respondenty dle jejich vlastního uvážení, aby co nejpřesněji vystihovaly sledované jevy. Získaná data jsem zpracovala metodou otevřeného kódování MS Word. Našla jsem řadu zajímavých fenoménů. Následně byly stanoveny podfenomény, které jsou prezentované ve výsledcích výzkumu.

7 PREZENTACE VÝSLEDKŮ

Výsledky jsou rozděleny do dvou částí. V první části jsou prezentována data získaná pomocí rozhovorů.

Výsledky rozhovorů byly podrobeny kvalitativní analýze. Fenomény (témata): Ústav zdravotnických studií, transformace Ústavu zdravotnických studií na Fakultu zdravotnických studií, významné osobnosti, které stály u zrodu ÚZS/FZS.

Byly stanoveny následující podfenomény: Sídlo ústavu a fakulty, těžké začátky, prostorové a technické vybavení UZS, spolupráce s Pardubickou nemocnicí, akademické symboly FZS, první imatrikulace, akreditace studijních programů, nejdůležitější milníky ve vývoji fakulty.

V druhé části jsou prezentována data získaná z výročních zpráv FZS.

7.1 Vyhodnocení rozhovorů s respondenty

Historie vysokoškolského vzdělávání v Pardubicích započala krátce po skončení druhé světové války. Byla spojena s rozvojem dopravní sítě, potravinářského, strojíního a chemického průmyslu města a regionu. V roce 1945 přišly pardubické chemické továrny s nápadem na založení Vysoké školy chemické přímo v Pardubicích. V roce 1950, z rozhodnutí československé vlády, byla zřízena vysoká škola. Výuka byla zahájena 15. října 1950 v prostorách pekařské a cukrářské průmyslové školy (UPce, 2016).

Prof. A. Pellant vzpomíná: *„Základ Univerzity Pardubice spočíval v tom, že v roce 1950 byla v Pardubicích zřízena Vysoká škola chemická a ta byla o rok později přejmenována. Vlastní univerzita potom vznikla v roce 1994 sloučením tří fakult, jejichž počet byl postupně rozšířen na dnešních sedm. Ta zdravotnická škola měla svou výukovou historii v tom, že vlastně už v třicátých letech v Pardubicích byla výuka porodních asistentek nebo bab, neřeknu vám přesně, jak se to tenkrát jmenovalo. Střední zdravotnická škola, myslím, že byla zřízena v roce 1953, se vyvíjela ve Střední a Vyšší zdravotnickou školu. Celá řada lékařů na té zdravotnické škole vyučovala, dnes lékaři už tady v Pardubicích na střední škole učí poměrně málo.“*

Mgr. Jana Škvrňáková, Ph.D., která od roku 1989 učila na SZŠ v Pardubicích, sdělila:

„Já jsem v té době byla na pozici zástupkyně ředitelky pro vyšší odbornou školu, to znamená, měla jsem na starosti obor porodní asistentka. Byla jsem si vědoma toho, že dlouhá tradice porodních asistentek - dísek je ohrožena tím, že vzniká vysokoškolské vzdělání a je pravdou, že už v té době jsem vnímala, že tip vzdělání „diplomovaný specialista“ byl přechodnou fází

vzdělávání od středních škol na vysoké školy. Takže byla jasná tendence, že do budoucna většina nelékařů bude vzdělávána na vysokých školách. Tato myšlenka mne vedla k tomu, že pokud nebudeme aktivní, tak obor Porodní asistentka bude postupně skomírat a my o toto studium přijdeme i přestože tradice oboru byla v Pardubicích velmi dlouhá.“

Ústav zdravotnických studií

Historie Fakulty zdravotnických studií začíná dnem 1. 1. 2002, kdy byl na půdě Univerzity Pardubice ustanoven vysokoškolský Ústav zdravotnických studií Univerzity Pardubice (ÚZS). Historie těchto pracovišť je úzce propojena, protože obě vycházejí ze stejné myšlenky a byly určované a realizované téměř stejným týmem vedoucích pracovníků. FZS sídlí ve stejné budově jako dřívější ústav. Název FZS vznikl jen přeměnou názvu ústavu na název fakulty (Pellant a kol., 2017).

Vznik ústavu vyplynul ze zájmu tří subjektů: Univerzity Pardubice, Nemocnice Pardubice a Vyšší zdravotnické školy Pardubice. Podařilo se akreditovat tříletou prezenční formu bakalářského studijního programu Ošetřovatelství pro obory Všeobecná sestra a Porodní asistentka (FZS, 2013).

prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc., *„Založení ústavu bylo ve společném zájmu tří subjektů - Střední a Vyšší zdravotnické školy v Pardubicích, Nemocnice Pardubice a Univerzity Pardubice.“*

Mgr. Jana Škvrňáková, Ph.D. vzpomíná: *„Myšlenka vysokoškolského vzdělávání nelékařů na Univerzitě Pardubice vznikla domluvou tří subjektů Střední a vyšší zdravotnické školy Pardubice, Krajské nemocnice Pardubice a Univerzity Pardubice.“*

Na samém začátku byl zájem vedení Střední zdravotnické školy (SZŠ) a Vyšší zdravotnické školy (VZŠ) v Pardubicích převést výuku oboru Porodní asistentka na vysokoškolský typ vzdělávání (Pellant a kol., 2017).

Na chronologii vzniku ÚZS vzpomínají respondenti:

prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc.: *“A ta chronologie byla taková, že bývalá ředitelka zdravotnické školy paní ředitelka Plšková a paní magistra Škvrňáková navštívily ředitele Pardubické nemocnice doktora Feřteka s tím, jestli by bylo možné v nemocnici zařídit výuku bakalářského vysokoškolského studijního programu Ošetřovatelství. Pan ředitel Feřtek okamžitě oslovil rektora univerzity, to byl tehdy pan prof. Ing. Ludwig, který samozřejmě s tou*

myšlenkou souhlasil. Potom si mě pan ředitel Feřtek zavolał s tím, jestli nevím o někom, kdo by tento nápad realizoval. Mně si zavolał z toho důvodu, že jsem třicet roků pracoval v Hradci Králové jako zaměstnanec fakulty a měl jsem s výukou nějaké zkušenosti. Takže jsme se myšlenky ujali, ale bylo potřeba dát dohromady takový postup, kterým by se tohoto cíle dosáhlo.

Mgr. Jana Škvrňáková, Ph.D. vzpomíná takto:

„Měly jsme informace, že začínají vznikat první vysoké školy, na kterých je možné studovat kvalifikační bakalářské studium v oboru Všeobecná sestra a Porodní asistentka. Na základě těchto informací jsme přemýšlely o možnosti převést diplomovanou porodní asistentku na vysokoškolský typ studia a navštívily jsme tehdejšího ředitele Pardubické krajské nemocnice pana doktora Feřteka. Protože to byl člověk, který měl moderní myšlení, nadchl se pro věci, které měly logiku a podporoval nás i v rámci požadavků pro akreditaci diplomovaných specialistů. Seznámily jsme ho s naší myšlenkou. Řekl nám „ano to je dobrá cesta a zkusme oslovit rektora Univerzity Pardubice pana profesora Ludwiga a s ním tento návrh prodiskutovat“. Během 14 dnů jsme měly termín schůzky na Univerzitě Pardubice, kde myšlenka založení nebo akreditování vysokoškolského typu studia pro porodní asistentku eventuálně všeobecnou sestru byla přednesena panu rektorovi s podporou ředitele krajské nemocnice. Pan rektor byl překvapen naší nabídkou, ale pokud vzniká v České republice vzdělávání nelékařů na vysokých školách, tak zkusme toto prosadit na naší Univerzitě.“

Co bylo nutné udělat nejprve:

prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc.: „Nejprve bylo nutné vypracovat studijní program. Muselo to jít cestou vybudování nebo založení Vysokoškolského ústavu při Univerzitě Pardubice, na které by byl akreditován studijní program Ošetřovatelství, který by měl dva obory: jednak Všeobecnou sestru a jednak Porodní asistentku. Takže na těch studijních programech se začalo postupně pracovat. Zjistilo se, že na těch programech se mohou podílet vysokoškolští učitelé z některých fakult Univerzity Pardubice a řada lékařů z nemocnice. Vlastní výuku museli garantovat habilitovaní pedagogové, výuku pak zajišťovat zkušení pedagogové (lékaři z nemocnice a některé magistry z té Střední a Vyšší zdravotnické školy.“

Po konzultacích a jednáních s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) a Ministerstvem zdravotnictví (MZ) v průběhu roku 2000 byl připraven pro vznik ÚZS klíčový studijní program Ošetřovatelství. Koncepce programu Ošetřovatelství vycházela z požadavků na interdisciplinární přípravu studentů s důrazem na teoretické a praktické formy

výuky. Sestavování jeho náplně nebylo jednoduché. Jednalo se o zcela novou formu studijního programu pro oba obory, nebylo o co se opřít, vše vznikalo na "zelené louce". Jednou z podmínek bylo, aby celkový počet hodin výuky činil minimálně 4600 hodin. Výuka byla rozdělena každoročně do dvou šestnáctitýdenních semestrů tak, aby celkový počet hodin za celou dobu studia činil 4600 hodin, z toho teoretická výuka 1444, praktická výuka 2320 hodin a 836 hodin bylo vyhrazeno pro samostudium (Pellant a kol., 2017).

prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc. *„Nejobtížnějším bylo, aby koncepce výuky odpovídala podmínkám Evropské unie, která požadovala 4600 výukových hodin, z nichž alespoň polovina, to znamená minimálně 2300 hodin, se týkala praktické výuky. To znamená, že praktická výuka měla lepší dotaci hodinovou než výuka teoretická.“*

Posléze následovaly další nelehké legislativní kroky, které zahrnovaly schválení vypracovaných materiálů Vědeckou radou UPa (VR), Akademickým senátem UPa (AS), akreditační komisí, MZ a MŠMT. Akreditace byla udělena ÚZS dne 31. 12. 2001 jako jednomu z prvních žadatelů v ČR (Pellant a kol., 2017).

Pan prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc. *„ To bylo schváleno k 31. 12. 2001. K 1. 1. 2002 vznikl Ústav zdravotnických studií, který byl zatím bez studentů (akademický rok 2002/2003 začal až v září), bylo to jenom na papíře. „*

Studijní obory Všeobecná sestra a Porodní asistentka byly MZ zveřejněny jako vzor pro další vzdělavatele. Činnost nového vysokoškolského ústavu na UPa byla zahájena od 1. 1. 2002. Výuka bakalářského studijního programu Ošetřovatelství, oborů Porodní asistentka a Všeobecná sestra byla otevřena v akademickém roce 2002/2003 (Pellant a kol., 2017).

Mgr. Jana Škvrňáková, Ph.D. vzpomíná takto:

„První byly akreditovány studijní obory Všeobecná sestra a Porodní asistentka. Oba dva pod společným studijním programem Ošetřovatelství, oba v prezenční formě studia. Rozhodnutí přišlo dne 31. prosince 2001 a bylo to udělení akreditace na studijní program Ošetřovatelství. Akreditace byla platná do 25. ledna 2006. V té době se začaly připravovat materiály (studijní pány, rozvrhy atd.), směrnice pro přijímací řízení, jak vůbec bude vypadat přijímací řízení. První přijímací řízení bylo v červnu 2002.“

Studium bylo určeno pro všechny zájemce, kteří úspěšně ukončili úplné všeobecné nebo úplné střední odborné vzdělání zakončené maturitní zkouškou, a uspěli při přijímacím řízení (FZS, 2013).

Sídlo ústavu a fakulty

Pan prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc. *„Program byl sice schválený, ale musela být ještě udělána celá řada věcí, například se muselo určit, kde ústav bude sídlit.“*

Při hledání prostoru pro sídlo ústavu vznikla možnost využít poklesu počtu studentů po zrušení VZŠ v Pardubicích, po akreditaci oboru Porodní asistentka na UPa. Po dohodě UPa s vedením Pardubického kraje bylo rozhodnuto o umístění ústavu v areálu budovy SZŠ v Pardubicích, Průmyslová ul. 395 (Pellant a kol., 2017).

Pan prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc. *„Po dohodě univerzity s vedením Pardubického kraje bylo dohodnuto, že ústav bude sídlit v budově zdravotnické školy, protože v té době došlo k určitému poklesu studentů na SZŠ a rovněž jedna z podmínek pro založení programu Ošetřovatelství bylo zrušení výuky porodních asistentek na Vyšší odborné zdravotnické škole. Vlastně potom už existovala jen Střední zdravotnická škola. Vlastní výuka byla zahájena s akademickým rokem 2002/2003 a byla to výuka těch dvou oborů Všeobecná sestra a Porodní asistentka.“*

Těžké začátky

Každý začátek je těžký a začátky ÚZS rovněž nebyly jednoduché. Vše vznikalo od nuly, ve skromných podmínkách. Bylo nutné vynaložit velké úsilí k organizačnímu, personálnímu a finančnímu zabezpečení provozu jak v rámci ÚZS tak i v PN (Pellant a kol, 2017).

Andrea Jušková: *„V dubnu 2002 tady ještě nebyli žádní studenti, takže se připravovali formuláře a zařizovala se kancelář a tak podobně. V podstatě nebylo nic, muselo to všechno vzniknout, nebylo na čem stavět. Vymýšlely se tiskopisy, které budou potřeba, až nastoupí studenti, připravovaly se první přijímací zkoušky. Od října roku 2002 nastoupili úplně první studenti, což byla premiéra i pro mne“.*

Mgr. Jana Škvrňáková, Ph.D. *„Co bylo pro mě těžké v rámci začátků a na co ráda vzpomínám? Byla to tvořivost, budovalo se něco na zelené louce. Tady nebyl žádný standard, který bychom mohli odněkud vzít pro inspiraci, tvořily se studijní programy, plány na základě zkušeností a studijních materiálů diplomovaných specialistů. Opakovaně jsme řadu věcí konzultovali s Ministerstvem zdravotnictví ČR, kde bylo oddělení pro vzdělávání. Byla to*

tvůrčí činnost. Co bylo velmi obtížné, tak to určitě bylo prostředí vysoké školy, to znamená způsob přijímání studentů, způsob komunikace. V té době jednotlivé fakulty a vedení vysoké školy sídlily v různých budovách nebo i v jiných městech, takže komunikace probíhala téměř z poloviny nebo ze tří čtvrtin pouze e-maily. Dále bylo nutné se seznámit s akademickým prostředím, jak funguje, to znamená, že máme fakulty, ústavy, že máme vědeckou radu, akademický senát jaké jsou jejich funkce. Tyto všechny věci jsme museli poznat a tvořit. To bylo obtížné, protože do toho člověk musel postupně proniknout. Všechno jsme dělali poprvé a byla to spousta práce.“

Prostorové a technické vybavení ÚZS

Vybavení učeben bylo na začátku výuky velice skromné. Výukové prostory, pomůcky a modely sdílel ÚZS se SZŠ, některé modely chyběly. Díky investicím, které přicházely z rozvojových projektů, se technické vybavení výukových místností rychle zlepšovalo (Pellant a kol., 2017).

Andrea Jušková vzpomíná: *„Když jsem já nastoupila, tak Univerzita Pardubice zaváděla tuším v následujícím roce informační systém STAG, který dodneška máme. Samozřejmě i STAG rostl a z malého dítěte se stal dospělákem, bez něj by to asi nešlo. Všichni studenti, jejich osobní údaje, jejich výsledky zkrátka všechno se místo na papír začalo zadávat elektronicky. Samozřejmě STAG měl nějaký vývoj, chodilo se na školení a zaváděly se další informační systémy. Do té doby se pošta evidovala tak, že jsme ji zapisovali do papírové knihy, kterou jsme kupovali v papírnictví. Samozřejmě po zavedení informačního systému IFIS, který se používá dodnes se vše zjednodušilo a to nejen pošta, ale i faktury, smlouvy a další a další dokumenty lze jednoduše evidovat a v případě potřeby i dohledat. Zcela jistě i studenti mají díky informačnímu systému mnohem jednodušší život. Systém je už tak rozpracovaný a dává takové výhody, že si už málokdo dokáže představit, jak to tenkrát bylo složitější a pracnější. Stejně tak třeba tvorba rozvrhů se stala s nástupem STAGU pohodlnější. Když někdo potřebuje vědět, jestli je volná učebna, tak se prostě podívá do systému a tam najde odpověď. To jsou možnosti, které jsme na začátku vůbec neměli. Přesto zadat data je a vždy bude práce člověčí“.*

Spolupráce s Pardubickou nemocnicí

Pardubická nemocnice (PN) se stala výukovou základnou vysoké školy. Po celou dobu existence ústavu a fakulty spolupracovalo její vedení s řediteli (MUDr. Jan Feřtek, MBA, Ing. Josef Šimurda, MUDr. Tomáš Gottvald, Ph.D., Ing. Ivana Uřešová, MBA) a také s hlavními

sestrami (Věra Moserová, Bc. Iva Kubátová, Mgr. Lucie Mlatečková, Mgr. Kateřina Fialová). Vedení nemocnice mělo zastoupení ve Vědecké radě ÚZS a současně děkan ÚZS byl členem kolegia ředitele PN a tato skutečnost přispívala ke vzájemné spolupráci. Otázky zajištění teoretické i praktické výuky, sociálního zázemí pro studenty a vykazování výuky zaměstnanci nemocnice patřily mezi nejčastěji řešené úkoly (Pellant a kol., 2017).

Andrea Jušková : „ Velký objem práce byla práce s externisty, což byli většinou lékaři a primáři z Pardubické nemocnice. Na ty si pamatuji velice dobře. Vzpomínám ráda na pana doktora Voženilka z chirurgie, který tady učil anatomii. To byl velice příjemný a milý pán, vtipný a laskavý, samozřejmě na studenty i poměrně přísný nic jim nedaroval. To byl první vyučující, který zde učil anatomii. A určitě musím zmínit pana primáře Hájka, v té době primáře interny, jehož přínos pro fakultu byl také ohromný, stejně jako jeho humor. Potkat ho je pro mne dodnes radostná událost. “

Mgr. Jana Škvrňáková, Ph.D. „*Pardubická nemocnice od začátku s námi spolupracovala a i v rámci ústavu bylo hodně důležité prosadit myšlenku vysokoškolského vzdělání nelékařů. Protože do té doby byla výuka nelékařů na střední škole a VOŠce a řada lékařů a primářů se bránilo myšlence, že budou mít sestry vysokoškolské vzdělání. Považovali to za zbytečné, že se tím vlastně prodlužuje doba, než přijdou do praxe a nějak významně se jejich kompetence nebudou měnit. Takže na začátku byl i problém přesvědčit některé zaměstnance nemocnice (primáře, lékaře, vrchní sestry) o tom, že vysoká škola/ústav jim bude vychovávat nelékaře, všeobecné sestry a porodní asistentky, které by měly být kvalitnější z hlediska znalostí, vědomostí a dají jim možnost dalšího vzdělávání. Když už byla fakulta, tak jsme fungovali pět let, takže tam už nějaký systém byl nastaven a vnímání vzniku fakulty bylo pozitivní. Přispěly k tomu aktivity ze strany ústavu/fakulty, které vedly ke vzniku klinik. Podpora vedení nemocnice byla poměrně dost silná a pozitivní.*

Rozvoj Ústavu zdravotnických studií

Akademický rok 2002/2003

Vlastní výuka byla v nově založeném ústavu zahájena ve spolupráci s Krajskou nemocnicí Pardubice v akademickém roce 2002/2003.

Po svém založení se Ústav zdravotnických studií rychle a dynamicky se rozvíjel. Kromě rozšiřování výuky a zvyšování počtu studentů ve spolupráci se zkušenými pedagogy

z Krajské nemocnice Pardubice podílel na vědecké a publikační činnosti i na řešení řady grantových studií.

K rozvoji nově vzniklého Ústavu zdravotnických studií přispělo to, že v roce 2002 třem oddělením Krajské nemocnice Pardubice (Chirurgie, Interna, Otorinolaryngologie a chirurgie hlavy a krku) byl předělen statut klinik (FZS, 2013).

Udělení statutu kliniky mimo fakultní nemocnice je v ČR velmi vzácné. Bývá uděleno jenom pracovištím realizujícím na vysoké úrovni nejenom léčebně preventivní péči a vysokoškolskou výuku, ale i vědecko-výzkumnou činnost a spolupráci s renomovanými zahraničními pracovišti (Pellant a kol., 2017).

prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc. „*V roce 2002 Ministerstvo zdravotnictví a Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy schválilo naši žádost, aby tři oddělení Pardubické nemocnice – ORL, interna a chirurgie – získaly statut klinického pracoviště, a já jsem se v té době stal přednostou kliniky otorinolaryngologie. Po založení Ústavu zdravotnických studií jsem byl jmenován rektorem UPa 1. 3. 2002 do funkce ředitele Ústavu zdravotnických studií.*“

Vedení ÚZS a UPa od samého začátku pracovalo také na vytvoření kvalitního zázemí v PN. V roce 2003 se zlepšilo technické vybavení výukových prostor PN, byly nakoupeny zdravotnické přístroje a technologie v hodnotě 903 tis. Kč (Pellant a kol, 2017).

Ve stejném roce jmenoval ředitel ÚZS první vědeckou radu, která byla schválena AS UPa. ÚZS měl zároveň své zástupce v AS UPa, ve VR UPa a v několika oborových a vědeckých radách jiných vysokých škol (Pellant a kol., 2017).

Akademický rok 2004/2005

Ke dni 31. 8. 2004 ukončila svou činnost Střední zdravotnická škola a Vyšší zdravotnická škola v Pardubicích (od 1. 9. 2004 pouze jako Střední zdravotnická škola Pardubice), (Výroční zpráva UPa Archiv, 2004).

Akademický rok 2005/2006

Postupně byly akreditovány dva magisterské studijní obory v prezenční formě. V akademickém roce 2005/2006 byl otevřen navazující magisterský program Ošetřovatelství (FZS, 2013).

V roce 2005 díky usilovné práci zaměstnanců byly získané prostředky na nákup investičního majetku zejména z rozvojových projektů MŠMT. Prostředky byly použity na nákup

výukových modelů, na vybavení odborných učeben, na zavedení datové sítě do kanceláří a učeben a na zkvalitnění počítačové techniky (Pellant a kol., 2017).

Akademický rok 2005/2006

V roce 2006/2007 byl otevřen navazující magisterský program Ošetřovatelství ve vybraných klinických oborech. V roce 2006/2007 byl ve spolupráci se Zdravotně-sociální fakultou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích (ZSF JU) nově reakreditován společný studijní doktorský program Specializace ve zdravotnictví, obor Prevence, náprava a terapie zdravotní a sociální problematiky dětí, dospělých a seniorů. V roce 2005 proběhla na Ústavu zdravotnických studií UPa první sponze absolventů bakalářského studia (FZS, 2013).

Pán prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc.: *“V roce 2006/2007 vzniklo prezenční studium Ošetřovatelství ve vybraných klinických oborech a 2006/ 2007 vznikl společný PhD. Program v prezenční a kombinované formě se Zdravotně sociální fakultou Jihočeské Univerzity. Ten program se jmenoval Specializace ve zdravotnictví, obor Prevence, náprava a terapie zdravotně sociální problematiky dětí, dospělých a seniorů a byl akreditován 2. 1. 2007, kdy už vlastně byla fakulta založena. Takovým obecným předpokladem ke vzniku fakulty je, aby byla akreditována nejenom bakalářská výuka, ale i výuka magisterská. Naším dalším plusem nebo benefitem bylo, že jsme měli akreditovaný dokonce i doktorský studijní program.”*

Koncem roku 2006 měl Ústav zdravotnických studií akreditované dva bakalářské, dva magisterské a jeden doktorský studijní program, měl svoji vědeckou radu a zastoupení ve Vědecké radě Univerzity Pardubice a ve čtyřech oborových či vědeckých radách fakult (Hradec Králové, České Budějovice, Prešov). V průběhu pěti let existence ústavu byly akreditovány dva bakalářské a dva navazující magisterské programy. Koncem roku 2006 byl již ÚZS uznávaným perspektivním pracovištěm. V té době zabezpečoval výuku pro 306 studentů. Uvedené aktivity vedly ke vzniku Fakulty zdravotnických studií (FZS, 2013; Pellant a kol., 2017).

Transformace Ústavu zdravotnických studií na Fakultu zdravotnických studií

Stěžejními důvody pro transformaci ÚZS na fakultu byla podpora studijního programu Ošetřovatelství a nedostatek erudovaných všeobecných sester i porodních asistentek. Všechny legislativní kroky proběhly bez komplikací a Fakulta zdravotnických studií byla ustanovena k datu 1. 1. 2007 jako šestá fakulta UPa (Pellant a kol., 2017).

Nejdůležitějším krokem činností nově vzniklé fakulty bylo vytvoření samosprávných orgánů

a dokumentů fakulty. Bylo nezbytné ustanovení Akademického senátu a vypracování Volebního a jednacího řádu AS FZS, vypracování Statutu FZS, Jednacího řádu Vědecké rady FZS a Disciplinárního řádu FZS, jmenování Vědecké rady, proběhla volba děkana, byly jmenováni proděkani FZS. Slavnostní inaugurací proběhla dne 28. 5. 2007 (Výroční zprava FZS, 2007).

prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc. vzpomíná:

„Hlavními důvody pro transformaci Ústavu zdravotnických studií Univerzity Pardubice na fakultu byla celosvětová podpora studijního programu Ošetrovatelství a nedostatek erudovaných zdravotních sester i porodních asistentek. Návrh na zřízení Fakulty zdravotnických studií Univerzity Pardubice opravňovaly i další skutečnosti, jakými byly uplatnění absolventů, historická tradice výuky porodní asistence a ošetrovatelství v Pardubicích, příznivé podmínky pro další vývoj fakulty v komplexu Univerzity Pardubice s vazbou na ostatní fakulty, univerzitní knihovnu, menzu, ubytovací možnosti atd..“

Andrea Jušková: *„Pro nás, na studijním oddělení, kde jsem pracovala, to znamenalo vyměnit všechny dokumenty a hlídat zda je papírově vše v pořádku. Pro nás řadové zaměstnance to byla změna papírová, fakulta samozřejmě plynule navázala na ústav a vše pokračovalo dál. V každém směru to byl však velký krok kupředu, za kterým se skrývala spousta práce, fakulta stála pevně na svých nohou.“*

Mgr. Jana Škvrňáková, Ph.D. *„To už bylo období, kdy ústav fungoval 5 let, to znamená, že bylo potřeba podat oficiální žádost na akreditační úřad. Zpracovali jsme materiál, který deklaroval, že ústav je připravený na to, aby se transformoval na fakultu, tedy že má určitý počet studentů, personální obsazení, má určitý potenciál vědecký atd. Připravený materiál byl odeslán Akreditační komisi. Při vlastním zasedání Akreditační komise předložený materiál podpořil osobně rektor Univerzity Pardubice profesor Ludwig a ředitel Ústavu zdravotnických studií prof. Pellant. Následně proběhla volba prvního děkana fakulty a byli jmenováni proděkani.“*

Akademické symboly FZS

Mgr. Jana Škvrňáková, Ph.D. *„Se vznikem nové fakulty souvisely další věci, zajištění taláru, insignií, které jsou součástí akademických obřadů.“*

Akademické symboly fakulty – insignie žezlo, řetězy a taláry pro akademické hodnostáře fakulty, vyjadřují příslušnost k UPa, a sdělují poslání fakulty. Podobnou roli plní i příležitostně udělovaná medaile fakulty a užívané logo fakulty (Pellant a kol., 2017).

Slavnostní inaugurace děkana a prvních proděkanů fakulty, Mgr. Jany Škvrňákové a doc. MUDr. Edvarda Ehlera, CSc., proběhla za přítomnosti děkanů všech fakult UPa a četných hostů dne 28. 5. 2007 (Pellant a kol., 2017).

Mgr. Jana Škvrňáková, Ph.D. : „*Při inauguraci byl jmenován tímto proděkanem pan docent Edvard Ehler. Člověk, který byl a je stále zaměstnancem Pardubické nemocnice a je emeritním přednostou Neurologické kliniky. Přesně si už nepamatuji, ale za půl roku za rok po jmenování na svou funkci rezignoval. Důvodem byla nemožnost se účastnit všech jednání, schůzek, které se týkaly projektů a umožňovaly vědecký rozvoj fakulty. Následně byla ve funkci proděkanky jmenována paní magistra Petra Mandysová.*“

Proděkanky pro vědecko-výzkumnou činnost a zahraniční styky Petra Mandysová, MSN., tuto funkci zastávala do 30. 4. 2015 (Pellant a kol., 2017).

prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc. vzpomíná na první inauguraci: „*Vlastní inaugurace do funkce děkana je velmi slavnostní akt, kdy rektor za přítomnosti všech děkanů jednotlivých fakult univerzity a zástupců pedagogického sboru oficiálně pověřuje děkana vedením nově vzniklé fakulty a předává mu insignie – řetěz, žezlo a znak fakulty.*“

Pokud se týká vlastních pocitů, mísí se pocit radosti s trémou, uvědomoval jsem si vážnost chvíle. Trochu mi bylo líto, že se této inaugurace nedožil můj otec.“ *Imatrikulace, to je zápis studentů, který je slavnostním každoročním aktem. Ze začátku byl spojen i s přítomností rektora, v současné době už je to záležitost fakulty.*“

Andrea Jušková vzpomíná: „*Inaugurace prvního pana děkana, profesora Pellanta, byla velice pěkná a pro mě dojemná a myslím, že nejenom pro mě.*“

Mgr. Jana Škvrňáková, Ph.D. „*Inaugurace to byla sláva, kde moje role byla pasivní ve smyslu, že to nebyl obřad, kterým bych já provázela, takže to pro mě bylo jednodušší. Podílela jsem se na organizačních věcech, kdo co jak, ale vlastní akademický obřad byl řízen prorektorkou doc. Kraftovou. Takže to byla slavnost, kterou si člověk užil, kterou považoval za vyvrcholení pětileté práce.*“

První imatrikulace

prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc.:*“ Imatrikulace, to je zápis studentů, který je slavnostním každoročním aktem. Ze začátku byl spojen i s přítomností rektora, v současné době už je to záležitost fakulty. “*

Mgr. Jana Škvrňáková, Ph.D.: *„ Imatrikulace, promoce a sponze, které probíhaly již v době fungování Ústavu zdravotnických studií, jsou určitým druhem stresu. Je to aktivita, za kterou člověk zodpovídá a to nejenom já, ale samozřejmě celé studijní oddělení, ten pocit, aby to člověk nezkazil studentům a rodičům, protože je to oslava, která je vlastně poděkováním rodičům, známým, příbuzným, že ten jejich blízký, dítě dosáhlo vysokoškolského vzdělání. Takže každý akademický obřad je pro mě určitou zátěží. Ale je to něco co patří k životu na vysoké škole a to plně respektujeme. Je to také radost, ale i lítost, protože vždycky když odcházíme, tak si uvědomíme, že všechny přítomné studenty vidíme naposledy, nikdy potom už se nesejdou všichni, i když mají srazy po několika letech. Je to takový zvláštní pocit, když studentům něco dáváte a oni odcházejí a s nimi odchází i kus vašeho života. To si všichni uvědomujeme. Vzhledem k tomu, že nemáme přes tisíce studentů, tak jsou akademické obřady pro nás něco výjimečného a slavnostního. “*

Fakulta zdravotnických studií

Akreditace studijních programů

Akreditace všech studijních oborů byla velmi náročná, jak časově, tak odborně. Při jejich zpracování bylo nutné vycházet jak z potřeb praxe, tak zároveň přihlížet ke vzdělávacím záměrům MZ a MŠMT. MZ i nezávislá akreditační komise podané návrhy vždy velmi přísně posuzovali, a proto bylo nezbytné řadu podkladů, podle připomínek, dopracovávat. Proto byly žádosti připravovány se značným časovým předstihem. Čekání na rozhodnutí pak vyžadovalo nemalou trpělivost (Pellant a kol., 2017).

prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc.: *„Aby fakulta byla soběstačná finančně a ekonomicky, musí mít určitý počet studentů. Doporučený počet je 700 až 900 studentů nebo i více. V prvním roce studovalo tuším 96 studentů, to je málo, my bychom se neuživil, takže byla nutnost počet studentů zvýšit. Počet studentů můžete zvýšit tím, že zakreditujete a založíte další studijní programy nebo obory. Ta otázka se týkala rozšíření bakalářských oborů a rozšíření magisterských oborů. Jakmile bylo dosaženo bakalářského studia, tak samozřejmě*

byla i snaha vytvořit magisterský stupeň, to byla taková naše motivace a potřeba pokračovat v rozšiřování výuky.“

Mgr. Jana Škvrňáková, Ph.D: *Už na začátku, když vznikl ústav, jsme věděli a tehdejší vedení Univerzity Pardubice nám sdělilo, že pokud má být fakulta stabilní a finančně soběstačná, tak by měla mít kolem 700 až 800 studentů. To je fakulta, která je schopná fungovat, aniž by potřebovala nějaké zvýhodnění v rámci univerzity. Věděli jsme, že to je náš cílový počet studentů a vlastně studijní obory vznikaly, jak říkám na základě požadavků praxe anebo, že jsme měli studenty, kteří tady absolvovali bakalářské typ studia a ptali se: “máme možnost pokračovat v Pardubicích ve vzdělání v navazujícím magisterském oboru? Věděli jsme, že musíme vytvořit studijní program/obor, který umožní dokončit úplné vysokoškolské vzdělání s titulem magistr/magistra. První byl připraven a akreditován navazující magisterský program Ošetřovatelství později byl upraven na specializační studium.“*

S nárůstem studijních oborů se do roku 2013 postupně navyšoval počet studentů. V posledních třech letech byl zaznamenán neznatelný pokles, který lze vysvětlit demografickým vývojem v ČR, a koncepcí MŠMT sledující snižování počtu neplacených studentů (Pellant a kol., 2017). K 31. 12. 2016 měla fakulta 771 studentů (Výroční zpráva FZS, 2016).

Významné osobnosti, které stály u zrodu ÚZS/FZS

O vznik a dobré jméno fakulty zasloužili celá rada osobností. Dík patří především rektorům (prof. Ing. Miroslavu Ludwigovi, CSc., prof. Ing. Jiřímu Málkovi, DrSc.) a jiným členům vedení UPa za neustálou podporu při vzniku a vývoji ÚZS i FZS.

V akademickém roce 2002/2003 měl ÚZS jen tři zaměstnance. Ředitelem ústavu byl rektorem UPa, prof. Ing. Miroslavem Ludwigem, CSc., jmenován od 1. 3. 2002 prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc., jeho zástupkyní se stala Mgr. Jana Škvrňáková, pod kterou spadaly studijní a vnitřní záležitosti. Později část agendy převzala Mgr. Eva Hlaváčková (Pellant a kol., 2017).

Po úspěšné čtyřleté činnosti v čele fakulty byl prof. Pellant na podkladě řádných voleb potvrzen ve své funkci děkana i pro druhé funkční období. Tato důležitá událost proběhla v roce 2011 (Pellant a kol., 2017).

prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc., byl ředitelem ústavu pět let a pak děkanem fakulty osm let, dvě funkční období za sebou. „Ano, jedná se o období 13 let. Ta dvě funkční období děkanování v případě druhého jmenování jsou běžná. Samozřejmě to druhé období nebylo

automatické, opět šlo o nové volby, které opět organizoval senát fakulty... Můj osobní důvod spočíval v tom, že jsem v Hradci Králové třicet roků vyučoval na vysoké škole a to mně tady trochu v těch Pardubicích chybělo. Druhým důvodem bylo, že jsem byl v Pardubicích po svém příchodu v roce 1996 v nemocnici přátelsky přijat a byly mi poskytnuty možnosti, abych tam rozvinul oddělení ORL. Další důvod byl ten, že jsem chtěl nemocnici pomoci, protože jsem si uvědomil, že nemocnice, která se stává výukovou základnou vysoké školy (v tomto případě to byla Univerzita Pardubice), vlastně hraje nebo kope o ligu výš. To znamená, že je to pro tu nemocnici naprosto jednoznačně velký benefit a velmi důležitá věc.“

Mgr. Jana Škvrňáková, Ph.D.vzpomíná: *“Ředitel pardubické nemocnice oslovil tehdejšího přednostu ORL kliniky pana profesora Pellanta, protože on měl zkušenosti jednak s výukou mediků na Lékařské fakultě v Hradci Králové, ale v té době již existovala výuka některých medicínských oborů v rámci inženýrského studia na Fakultě chemicko-technologické, na které se právě podílel pan profesor Pellant a další odborníci z pardubické nemocnice. Byl osloven panem ředitelem Feřtekem, zda by se nechtěl stát garantem pro přípravu studijních programů/oborů a následně i ředitelem ústavu...“*

Myslím si, že v historii fakulty hrál prof. Pellant významnou roli, protože se rozvinula do dnešní podoby“.

Od dubna 2002 byla přijata administrativní pracovnice Andrea Jušková, která pomáhala se založením studijního oddělení a zároveň spolupracovala s ekonomem SZŠ a ÚZS Zdeňkem Novotným. Posléze na pozici ekonoma byla přijata Ing. Silvie Baťová. Výuka studentů byla řízena prostřednictvím ročníkových vedoucích. První ročníkovou vedoucí oboru Všeobecná sestra byla Mgr. Jana Maděrová, pro obor Porodní asistentka byla Mgr. Eva Vachková. Ostatní pracovníci byli přijati s nevelkým časovým odstupem před začátkem výuky. Prvním tajemníkem byla od 1. 4. 2006 Ing. Věra Breberová (Pellant a kol., 2017).

Na toto období Andrea Jušková vzpomíná *„Já jsem nastoupila do Ústavu zdravotnických studií v dubnu roku 2002. Byla jsem tady vlastně jedna jediná, jako řadový zaměstnanec samozřejmě, takže jsem spolupracovala se současnou paní proděkankou Janou Škvrňákovou, která byla v té době zástupkyní ředitele Ústavu.“*

Celá řada osobností pomáhala na začátcích.

Andrea Jušková : „*Kromě profesora Pellanta a paní doktorky Škvrňákové, tak asi určité současnou nebo teď už spíše tehdejší paní ředitelku magistru Plškovou, která nám v začátcích pomáhala.*“

Mgr. Jana Škvrňáková, Ph.D.vzpomíná: „*V podstatě byla to podpora ze všech stran, ale vlastní vytvoření studijních programů bylo záležitostí v podstatě několika lidí, určitě pana profesora Pellanta a kolegyň, které přišly s námi na Ústav zdravotnických studií. Jak už jsem říkala paní magistra Hlavačková, Kučerová, potom to byly porodní asistentky, to byla Eva Vachková, magistra Beránková a Věra Erbenová. A v té době ještě magistra Hermanová, která prošla výběrovým řízením a nakonec nastoupila pak mnohem později. Samozřejmě byla to podpora i ředitelky zdravotnické školy paní magistry Plškové, protože kdyby mě neuvolnila (snížila úvazek), tak bych nemohla pracovat pro vysokou školu, ani nikdo z nás, takže to bylo období, kdy mé kolegyně měly částečný úvazek na Střední a vyšší zdravotnické škole a částečně už úvazek na Ústavu zdravotnických studií.*“

Nejdůležitější milníky ve vývoji fakulty

Na milníky, důležité přelomové a významné události v historii fakulty každý z respondentů nahlíží trochu jinak a vidí je v něčem jinem.

prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc.: „*Milníky samozřejmě určité byly. Prvním bylo založení Ústavu zdravotnických studií. Dalším milníkem bylo splnění všech podmínek ke vzniku fakulty, který je završen rozhodnutím akreditační komise, Akademického senátu a Vědecké rady UPa a MŠMT. Není možné si myslet, že ten vývoj bude po nějakém období automatický. Na druhé straně si nelze představovat mezníky jako „skokovou záležitost“. Přeměna ústavu na fakultu byla dlouhodobě a cílevědomě plánovaná. Je třeba si každý krok zvažovat, co vše pečlivě připravovat step by step.*“

Mgr. Jana Škvrňáková, Ph.D.: „*Jedním z nejdůležitějších milníků bylo, že tady existovala vyšší odborná škola s dlouholetou tradicí. Dalším milníkem možná nebo určitě bylo to, že myšlenka bylo nakloněno jak vedení zdravotnické školy, tak vedení nemocnice a vedení Univerzity Pardubice. Potom asi důležitým milníkem bylo, že do čela ústavu byl jmenován pan profesor Pellant, který měl zkušenosti s vysokoškolským vzděláváním, zároveň se nebránil myšlence, že i sestry by měly mít vysokoškolské vzdělání a byl ochoten tuto myšlenku prosazovat, aby se dosáhlo akreditace vysokoškolských studijních programů/oborů. To považuji za něco velmi*

pozitivního, protože většina lékařů má představu, že pouze medicína/obor je nejdůležitější a nejsou ochotni se angažovat v oblastech mimo medicínu. Myslím si, že v historii fakulty hrál prof. Pellant významnou roli, protože se rozvinula do dnešní podoby. To bylo důležité. Dále to byla i souhra společenských, ekonomicko-správních okolností, kdy vlastně myšlenka vysokoškolského vzdělání nelékařů byla implementována do povědomí odborné veřejnosti možná i laiků a bylo to období, kdy vznikaly nebo se rozrůstaly vysoké školy. Nebyl limitován počet studentů, počet oborů. V současnosti je problém akreditovat/otevřít nové obory, protože platba na počet studentů je limitována a naopak se snižuje. V té době nebyl takový tlak na to, aby počet studentů nerostl, naopak byla tendence, aby se počet studentů na vysokých školách zvyšoval. Bylo známo, že v české populaci je kolem 5 až 7 % vysokoškolsky vzdělaných obyvatel a tendence byla, aby v ČR bylo kolem 13-15% zastoupení vysokoškolsky vzdělaných obyvatel. To znamená, že i stát na to reagoval. Tady to je docela důležitý milník, který nám na začátku pomohl. Potom bylo samozřejmě velmi důležité, že se sešla skupina lidí, kteří přišli z vyšší odborné školy nebo zdravotnické školy a kteří viděli význam ve vysokoškolském vzdělávání nelékařů, byli tvořiví a byli ochotni na tom pracovat. Samozřejmě bylo třeba přesvědčit lékaře o tom, že vysokoškolské vzdělání k nelékařům náleží. V té době vysokoškolské vzdělání nelékařů existovalo na 2-3 vysokých školách, kdy si zdravotníci s kvalifikací dodělávali vysokoškolské vzdělání např. v Olomouci, Praze. Bylo to v rámci ošetřovatelství, ale vzdělání nebylo kvalifikační. Tito studenti kvalifikaci měli, zatímco tady vznikaly obory, které byly kvalifikační, které umožňují přijímání gymnazistů, uchazečů z průmyslovek, kteří nemusí mít před tím zdravotnické vzdělání, takže to byl významný posun.“

Andrea Jušková považuje za milník ten fakt, že z ústavu se stala fakulta. „To že jsme se stali fakultou, to je velký mezník a určitě úspěch, výsledek práce a snažení, tak si myslím, že to bylo takové to zásadní. Další takový mezník byla změna pana děkana. Já jsem většinu času zažila pana profesora Pellanta, jako děkana a původně ředitele Ústavu.“

Po ukončení druhého funkčního období prof. Pellanta byl do funkce zvolen nový děkan. Z navržených kandidátů nejvíce hlasů získal prof. MUDr. Josef Fusek, DrSc. Do funkce byl jmenován rektorem UPa prof. Ing. Miroslavem Ludwigem, CSc. Jako historicky druhý děkan FZS UPa dne 1. 6. 2015 (Pellant a kol., 2017; Výroční zprava FZS, 2015).

prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc. říká: „Teď už vedení fakulty převzal pan děkan profesor MUDr. J. Fusek, DrSc. Je to člověk s obrovskými zkušenostmi, protože dělal rektora

na Vojenské lékařské akademii v Hradci Králové. Jsem pevně přesvědčen, že fakulta je v dobrých rukou a má všechny předpoklady se dále rozvíjet.“

Přání fakultě

Andrea Jušková přeje: *„Aby měla dostatek studentů, chytrých a šikovných, protože na těch studentech to určitě stojí to je určitě důležité. A zcela jistě i dostatek skvělých zkušených odborníků - učitelů a určitě i dobré zaměstnance, kteří budou věřit tomu, co dělají a budou do toho kromě svého rozumu a umu dávat i srdce“.*

Mgr. Jana Škvrňáková, Ph.D přeje: *„Tak co bych já fakultě popřála do budoucna? Já bych ji popřála, aby měla dostatek studentů, aby ti studenti chtěli studovat a měli zájem o obor, protože to je důležité. Potom bych ji popřála, aby měla kolektiv pracovníků, kteří jsou tvořiví a spolupracující, kteří respektují základní morální pravidla a to je důležité. Dále bych určitě fakultě popřála, aby akreditovala doktorský studijní program a aby získala i možnost habilitačních řízení. To je pro fakultu z hlediska jejího růstu a stability strašně důležité.“*

prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc. přeje *„To víte, že bych jí přál, aby se jí dařilo. Hlavně jí chci popřát, aby společnost ocenila, že vzdělání sestry by mělo být vysokoškolské. Velice mě v současné době mrzí krátkozraká strategie, která počítá se středoškolskou výukou zdravotních sester. Jde o tak zvanou koncepci čtyři plus jedna a propagují ji politici, kteří chtějí uzákonit výuku na čtyři roky zdravotnické školy a k tomu přidat jeden rok výuky na vyšší zdravotnické škole. Osobně se domnívám, že tohle je krok zpátky, že budeme s touto negativní koncepcí jedinou zemí Evropské unie, a považuji to za velkou chybu. Takže bych chtěl fakultě popřát, aby zvítězil zdravý rozum a aby skutečně škola produkovala kvalitní studenty, kteří by dokazovali výhody vysokoškolské výuky sester a porodních asistentek.“*

7.2 Vyhodnocení dat získaných z výročních zpráv

V kapitole jsou zpracována data získaná z výročních zpráv z let 2007-2016. Zpracováno je sedm oblastí, které se vyvíjely během těchto let.

Vývoj kvalifikační struktury pracovníků

Tabulka 2 Vývoj kvalifikační struktury pracovníků

Kvalifikace/rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Profesoři	2	3	3	4	5	5	5	5	5	5
Docenti	7	6	6	9	9	9	11	11	10	10
Odborní asistenti	9	9	11	15	14	14	17	17	20	20
Asistenti	21	25	25	29	35	40	46	46	43	47
Celkem	39	43	45	57	63	68	79	79	78	82

V tabulce 2 je uvedeno, že v roce 2007 bylo na FZS nejméně profesorů. V této době působili na FZS 2 profesori. Nejvíce profesorů působil na fakultě v letech 2011-2016. V těchto letech působil na FZS 5 profesorů. V letech 2008-2009 působil na FZS nejméně docentů, a to 6. Nejvíce docentů působil na FZS v letech 2013-2014. Odborných asistentů během let na FZS přibývalo, stejně tak ostatních asistentů.

Zájem o studium na FZS

Tabulka 3 Zájem o studium na FZS

Typ studia		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Bc.	počet přihlášek	507	530	520	803	1022	1010	951	976	919	708
	počet přijatých	118	154	209	215	263	358	405	421	414	410
Mgr.	počet přihlášek	73	106	95	95	99	137	112	107	119	216
	počet přijatých	59	70	68	64	52	100	91	94	106	142
Ph.D.	počet přihlášek	41	36	25	2	2	4	3	7	6	5
	počet přijatých	34	33	24	2	2	3	3	7	5	5

V tabulce 3 je uvedeno, jaký byl zájem o studium na FZS během let 2007-2016. Nejvyšší zájem o bakalářské studium byl v roce 2011, kdy se přihlásilo ke studium 1022 studentů. Nejnižší zájem o bakalářské studium na FZS byl v roce 2007, kdy se ke studium přihlásilo 507 studentů. Nejvíce přijatých studentů k bakalářskému studiu bylo v roce 2014, a to 421.

Nejvyšší zájem o magisterské studium byl v roce 2016, kdy se ke studiu přihlásilo 216 studentů. Nejnižší zájem o magisterské studium byl v roce 2007, kdy se ke studiu přihlásilo 73 studentů. Nejvíce přijatých studentů k magisterskému studiu bylo v roce 2016.

O doktorské studium byl nejvyšší zájem v roce 2007, kdy se ke studiu přihlásilo 41 studentů. Nejnižší zájem o toto studium byl v letech 2010 a 2011, kdy se ke studium přihlásili 2 studenti.

Vývoj počtu absolventů FZS

Tabulka 4 Vývoj počtu absolventů FZS

Typ studia		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Bc.	prezenční	73	55	63	50	83	95	111	143	146	114
	kombinovaná						27	20	34	36	21
Mgr.	prezenční	33	38	34	53	37	45	42	48	35	31
	kombinovaná						0	0	0	0	0
Ph.D.	prezenční	-	-	-	-	-	0	0	0	0	0
	kombinovaná						1	2	5	0	1

V tabulce 4 je uvedeno, kolik studentů během let 2007-2016 absolvovalo studium na FZS. Nejvíce studentů absolvovalo bakalářské studium v roce 2015, kdy v prezenční formě absolvovalo 146 studentů a ve formě dálkového studia 36 studentů. Nejméně studentů absolvovalo bakalářské studium v roce 2010, kdy absolvovalo 50 studentů.

Magisterské studium absolvovalo nejvíce studentů v roce 2010, kdy absolvovalo 53 studentů. Nejméně studentů absolvovalo magisterské studium v roce 2016, kdy absolvovalo 31 studentů. Nejméně studentů absolvovalo doktorské studium v roce 2015, kdy neabsolvoval žádný student.

Doktorské studium absolvovalo nejvíce studentů v roce 2014. V tomto roce absolvovalo 5 studentů dálkovou formu doktorského studia.

Vývoj počtu neúspěšných studentů FZS

Tabulka 5 Vývoj neúspěšných studentů FZS

Typ studia		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Bc.	prezenční	18	31	40	49	76	50	55	83	78	122
	kombinovaná						18	20	24	18	29
Mgr.	prezenční	6	5	10	10	11	11	14	22	18	24
	kombinovaná						0	0	0	0	10
Ph.D	prezenční	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0
	kombinovaná						1	3	0	1	2

V tabulce 5 je uvedeno, že v roce 2016 bylo nejvíce neúspěšných studentů FZS bakalářského studia. V tomto roce bylo 122 neúspěšných studentů prezenční formy studia a 29 studentů dálkové formy studia.

V roce 2016 bylo také nejvíce neúspěšných studentů magisterského studia. V roce 2016 bylo 24 neúspěšných studentů magisterského studia prezenční formy a 10 studentů dálkového studia.

V roce 2013 bylo nejvíce neúspěšných studentů doktorského studia, a to 3.

Vývoj počítačového vybavení FZS

Tabulka 6 Vývoj počítačového vybavení na FZS

Počet stanic/rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
PC	10	56	63	65	70	83	89	142	151	151
Notebook	46	13	13	16	28	29	36	36	31	31
Finanční prostředky vynaložené na technické prostředky celkem v tis.	341	453	251	1110	288	—	—	—	—	—

V tabulce 6 je uvedeno, že v letech 2015 a 2016 bylo na FZS nejvíce PC stanic a to 151. V těchto letech byla také FZS nejlépe vybavena notebooky, kterých bylo v těchto letech na FZS 31. Nejméně PC stanic bylo na FZS v roce 2007. V tomto roce bylo na FZS 10 PC stanic a 46 notebooků.

Vývoj vyplacených stipendií na FZS

Tabulka 7 Vývoj vyplacených stipendií na FZS

Vyplacené částky za stipendia/rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Prospěchová stipendia v tis.	624	440	369	264	397	459	756	679	664	1021
Ubytovací stipendia v tis.	1448	1117	1868	1909	1705	1800	2783	3047	2882	1923
Sociální stipendia v tis.	418	164	126	96	141	162	227	272	282	271
Celkem	2490	1721	2363	2269	2243	2421	3766	3998	3828	3215

V tabulce 7 je uvedeno, že v roce 2014 byla vyplacena nejvyšší částka na stipendia. V tomto roce bylo vyplaceno 679 tis. za prospěchová stipendia, 3047 tis. za ubytovací stipendia a 272 tis. za sociální stipendia. Nejnižší částka za stipendia byla vyplaceno v roce 2008.

Vývoj počtu vydaných skript na FZS

Tabulka 8 Vývoj počtu vydaných skript na FZS

Počet vydaných skript/rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Celkem
Skripta	2	0	1	0	2	0	2	1	5	3	16

V tabulce 8 je uvedeno, že v roce 2015 bylo vydáno FZS nejvíce skript. V tomto roce bylo vydáno 5 skript. Nejméně skript bylo vydáno v letech 2008, 2010 a 2012, kdy nebyla vydána žádná skripta.

8 DISKUZE

Data byla zpracována kvantitativně-kvalitativním výzkumem. Kvantitativně bylo zpracováno sedm oblastí z výročních zpráv z let 2007-2016. Kvalitativní část diplomové práce tvořily rozhovory s pamětníky. Na základě provedených rozhovorů bylo zjištěno mnoho nejrůznějších informací, které pro nás mají historický význam.

8.1 Jaká byla klíčová data a souvislosti, které měly vliv na rozvoj fakulty

Ke dni 1. 1. 2007, po splnění všech legislativních kroků, byla ustanovena Fakulta zdravotnických studií jako šestá fakulta UPa (Výroční zpráva FZS, 2007).

Během svého krátkého dynamického rozvoje vychovala fakulta celkem 1330 odborníků a získala stabilní pozici v regionu i v celé České republice. Vybudovala si dobré jméno v zahraničí. Fakulta zdravotnických studií je nyní se svými 4 katedrami etablovanou, vnitřně konsolidovanou a finančně zdravou institucí (Dlouhodobý záměr FZS, 2015).

Na rozvoj fakulty měla vliv řada faktorů společenských a ekonomicko-správních okolností. Prvním a zásadním milníkem bylo to, že vznikl Ústav zdravotnických studií, ze kterého po splnění všech legislativních kroků vznikla fakulta.

Důležitým důvodem, který umožnil transformaci Ústavu zdravotnických studií Univerzity Pardubice na fakultu, byla podpora státu, podpora studijního programu Ošetřovatelství a nedostatek erudovaných všeobecných sester i porodních asistentek (Pellant a kol., 2017).

Byla snaha ze strany státu, aby se v ČR zvýšil počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel (Forum, 2014). Rovněž to byla snaha i ze strany fakulty udržet dostatečný počet studentů. Fakulta musí mít určitý počet studentů, doporučený počet je 700 až 900 studentů nebo i více. Počet studentů může být navyšován tím, že se akreditují nové studijní programy nebo obory. Výuka nyní probíhá v sedmi studijních programech (devíti studijních oborech) bakalářského, magisterského i doktorského stupně studia (z toho 5 s kombinovanou formou studia). K 31. 12. 2016 měla fakulta 771 studentů. 74 % studujících představují studenti prezenční formy (Výroční zpráva FZS, 2016). Nejen počet oborů, ale i počet zaměstnanců vzrostl. Od roku 2007 se počet zaměstnanců fakulty zdvojnásobil (z počtu 39 na 82). Zlepšilo se i technické vybavení fakulty.

Lidí s vysokoškolským vzděláním v Česku prudce přibývá. Češi jsou čím dál vzdělanější. Vysokoškoláků je nyní 1,3 miliónu, o 134 % víc než před dvaceti lety. Více než polovina z nich jsou ženy. Značně se snížil počet osob se základním vzděláním a s výučním listem

(ČSÚ, 2016). Výsledky mého šetření ukazují, že o studium na FZS je stále velký zájem. Škola má dostatečný počet uchazečů, dokonce v roce 2016 stoupl zájem o magisterské studium, kdy se ke studiu přihlásilo 216 studentů a bylo přijato 142 studentů. To je zatím nejvyšší počet v historii fakulty. Porovnejme například tato data s rokem 2007 (rok vzniku fakulty), kdy se tehdy k magisterskému studiu přihlásilo jen 73 studentů a na bakalářské studium jen 507 studentů. Tehdy fakulta nabízela méně oborů, než dnes.

Dalším důležitým faktorem, který měl vliv na rozvoj fakulty, bylo to, že do čela ústavu byl jmenován pan profesor Pellant, který prosazoval myšlenku vysokoškolského vzdělání nelékařů, aby se dosáhlo akreditace vysokoškolských studijních programů/oborů.

Vzdělávání všeobecných sester a porodních sester má na FZS nejdelší tradici. O studium na FZS je trvalý zájem. Tento zájem může být ohrožen tzv. zákonem 4+1, novelou zákona č. 96/2004 Sb., která má změnit vzdělávání všeobecných sester. Tento návrh pojednává o jednorocím pomaturitním studiu na VOŠ, které bude určeno pro zdravotnické asistenty, kdy zkráceným studiem bude možné získat plnou kvalifikaci k povolání všeobecné sestry. Tudíž tzv. „systém 4+1“, kdy po 4 letech studiu na SZŠ bude dostačující 1 rok studia na VOŠ. Takový absolvent by měl označení „praktická sestra“. Tato Česká „třetí cesta“ k získání kvalifikace všeobecné sestry 4 + 1 není správným řešením nedostatku sester ve zdravotnických zařízeních i v zařízeních sociální péče. Tento návrh má řadu závažných rizik. Pokud by byl přijat, poškodí kvalitu poskytované péče, vztahy mezi různými kategoriemi sester i uznávání odborné kvalifikace těchto nových sester mimo hranice ČR (Mareš, 2016).

Z prohlášení Asociace vysokoškolských vzdělavatelů nelékařských zdravotnických profesí v České republice (AVVNZP) vyplývá, že s tímto návrhem novely zásadně nesouhlasí. AVVNZP upozorňuje, že přijetí tohoto návrhu nepřinese žádná pozitiva a naopak hrozí, že se sníží kvalita zdravotní péče. Nedostatek sester ve zdravotnických zařízeních nesouvisí se systémem jejich vzdělávání ve školách. Systém vzdělávání je nastaven správně (AVVNZP, 2016). K nedostatku všeobecných sester Asociace vysokoškolských vzdělavatelů nelékařských zdravotnických profesí prohlásila připravenost navýšit počty přijímaných studentů a tímto přispět k řešení současné krizové situace nedostatku sester. Toto navrhované východisko slibuje do roku 2019 posílit pracovní trh o 1500 kvalifikovaných všeobecných sester. (Tothova, 2016).

8.2 Jak vznikl a vyvíjel se Ústav zdravotnických studií, na jehož existenci fakulta navázala

Ústav zdravotnických studií byl ustanoven 1. 1. 2002. Na vznik ÚZS mělo velký význam několik skutečností. Jednou z nich bylo to, že v Pardubicích byla Střední zdravotnická škola a Vyšší zdravotnická škola, Univerzita Pardubice a Nemocnice Pardubice. Jak uvádí Dostálová (2014), na rozvoj ošetrovatelského vzdělávání v Pardubicích měl vliv vznik nemocnice v roce 1857, potom založení okresní nemocnice v roce 1903 a její přestavba roku 1930. Tento fakt zapříčinil rozvoj ošetrovatelské péče v Pardubicích. Nemocnice sloužily i jako výuková střediska pro žákyně, které sem chodily a stále chodí na praxe. Pardubická nemocnice (PN) se stala výukovou základnou vysoké školy (Dostálová, 2014). Dnes již jsou to Nemocnice Pardubického kraje, a. s. (NPK). NPK vznikla k 31. prosinci 2014 sloučením pěti nemocnic, akutní lůžkové péče, jejichž vlastníkem je Pardubický kraj (Výroční zpráva NPK, 2015).

Další skutečnost, která ovlivnila vznik ÚZS bylo to, že se roku 1992 v ČR začal otevírat bakalářský studijní program ošetrovatelství na lékařských fakultách. O toto studium byl velký zájem zejména mezi sestrami z praxe. Postupně začala získávat akreditaci další vysokoškolská zařízení ČR (Kutnohorská, 2010). A proto byl zájem vedení Střední zdravotnické školy (SZŠ) a Vyšší zdravotnické školy (VZŠ) v Pardubicích převést výuku oboru Porodní asistentka na vysokoškolský typ studia Univerzity Pardubice (Pellant a kol., 2017).

V době kdy vznikal Ústav, bylo v ČR málo vysokoškoláků ve srovnání se zeměmi EU. A proto byla snaha státu zvýšit počet vysokoškolsky vzdělaných jedinců. Ze statistik Evropské unie z roku 2001 vyplynulo, že ČR měla nejméně absolventů vysokých škol ze všech členských a vstupujících zemí s výjimkou Itálie. Zatímco v EU je průměrně 40 absolventů na 1000 obyvatel, v ČR to bylo jen 26 na 1000 obyvatel (Forum, 2014).

Jak uvedla Mgr. Jana Škvrňáková, Ph.D, v té době v podstatě bylo Ministerstvo školství ČR otevřené navyšování počtu studentů a nebyl problém s akreditací nových programů a navýšením počtu placených studentů.

Po splnění náročných legislativních kroků byla činnost nového vysokoškolského ústavu UPa zahájena od 1. 1. 2002. Výuka bakalářského studijního programu Ošetrovatelství, oborů Porodní asistentka a Všeobecná sestra byla otevřena v akademickém roce 2002/2003.

Po svém založení se Ústav zdravotnických studií rychle a dynamicky rozvíjel. Postupně byly akreditovány dva magisterské studijní obory v prezenční formě. V akademickém roce 2005/2006 byl otevřen navazující magisterský program Ošetřovatelství (FZS, 2013).

V roce 2006/2007 byl otevřen navazující magisterský program Ošetřovatelství ve vybraných klinických oborech. V roce 2006/2007 byl ve spolupráci se Zdravotně-sociální fakultou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích (ZSF JU) nově reakreditován společný studijní doktorský program Specializace ve zdravotnictví, obor Prevence, náprava a terapie zdravotní a sociální problematiky dětí, dospělých a seniorů (FZS, 2013).

Koncem roku 2006 měl Ústav zdravotnických studií akreditované dva bakalářské, dva magisterské a jeden doktorský studijní program. Koncem roku 2006 byl již ÚZS uznávaným perspektivním pracovištěm. Uvedené aktivity vedly ke vzniku Fakulty zdravotnických studií (FZS, 2013; Pellant a kol., 2017).

8.3 Jaké významné osobnosti stály u zrodu fakulty/ústavu

V roce 2017 uběhlo 10 let od vzniku Fakulty zdravotnických studií a 15 let od založení vysokoškolské výuky zdravotnických oborů na Univerzitě Pardubice. U zrodu fakulty stáli obětaví lidé, kteří ústavu i fakultě věnovali svoje síly a čas. Často na úkor svých osobních zájmů. Za tak velkým úspěchem vždy stojí snaha celého kolektivu, celého pracovního týmu.

A jak to bývá, u velkých věcí vše začalo pouhou myšlenkou převést diplomovanou porodní asistentku na vysokoškolský typ studia.

Nezastupitelnou roli měla podpora jak ze strany rektora UPa prof. Ing. Miroslava Ludwigova, CSc., prof. Ing. Jiřího Málka, DrSc, tak i ze strany nemocnice a tehdejšího ředitele Pardubické krajské nemocnice pana doktora Feřteka, bez kterých by byla veškerá snaha marná.

Administrativní pracovnice Andrea Jušková, která pomáhala se založením studijního oddělení, Ing. Silvie Baťová, Mgr. Jana Maděrová, Mgr. Eva Vachková byly velkou oporou při vzniku ústavu.

Mgr. Jana Škvrňáková, Ph.D. uvedla, že vytvoření studijních programů bylo záležitostí několika lidí, a to pana profesora Pellanta a kolegyň, které přišly na Ústav zdravotnických studií. Konkrétně pomáhala magistra Hlaváčková. Za porodní asistentky to byla Eva Vachková, magistra Beránková a Věra Erbenová, magistra Hermanová, podpora byla i od ředitelky zdravotnické školy paní magistry Plškové.

Prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc. byl ředitelem ústavu pět let a pak děkanem fakulty osm let, dvě funkční období za sebou. Jak uvedla Mgr. Jana Škvrňáková, Ph.D. „*Prof. Pellant má významnou roli, protože se (fakulta) rozvinula do dnešní podoby*“. Profesor Pellant, ačkoliv je lékař, ale prosazoval myšlenku, aby sestry měly vysokoškolské vzdělání.

9 ZÁVĚR

Teoretickým cílem diplomové práce bylo prostudování a zmapování české a zahraniční literatury na téma vzdělávání v ošetrovatelství. Na teoretickou část navazuje část praktická, ve které byly stanoveny tři výzkumné otázky. Praktickými cíli práce bylo popsat rozvoj FZS UPa od doby jejího založení do současnosti (2007 – 2017), dílčí cíle: Zjistit (identifikovat) klíčová data a souvislosti mající vliv na rozvoj fakulty. Popsat vznik a vývoj Ústavu zdravotnických studií, na jehož existenci fakulta navázala. Zaměřit se na významné osobnosti, které stály u zrodu fakulty/ústavu. V diskuzi jsou dále shrnuty výsledky, které jsou porovnány s dostupnými publikacemi vztahujícími se k této problematice.

Dne 1. 1. 2007, po splnění všech legislativních kroků, byla ustanovena Fakulta zdravotnických studií jako šestá fakulta UP.

Na rozvoj fakulty měla vliv řada společenských a ekonomicko-správních okolností. Jednou z nich byla podpora státu, podpora studijního programu Ošetrovatelství a nedostatek erudovaných všeobecných sester i porodních asistentek. Dalším důležitým faktorem ve vývoji fakulty bylo to, že do čela ústavu byl jmenován pan profesor Pellant, který měl zkušenosti s vysokoškolským vzděláváním, a prosazoval myšlenku vysokoškolského vzdělávání sester. Důležitým milníkem, který měl vliv na vznik fakulty, bylo to, že existoval Ústav zdravotnických studií, na který mohla fakulta navázat. Fakulta plynule navázala na vznik ústavu, který byl ustanoven 1. 1. 2002. ÚZS vyplynul ze zájmu tří subjektů: Univerzity Pardubice, Nemocnice Pardubice a Vyšší zdravotnické školy Pardubice.

O prvních krocích vzniku FZS platí známé rčení o tom, že každý začátek je těžký. Velikým štěstím pro mladou fakultu byli lidé, kteří stáli u jejího zrodu, kteří viděli význam ve vysokoškolském vzdělávání nelékařů. Byli tvořiví a dokázali přesvědčit lékaře o tom, že vysokoškolské vzdělání nelékařům náleží. Zakladatelé museli dbát při koncipování fakulty jak na mnoho legislativ a jejich nařízení, tak i na univerzitní tradice. Nebyly to časy jednoduché, i když je to poměrně nedávná minulost. Byly to časy tvořivé, kdy vše bylo poprvé, vše vznikalo na zelené louce, za pochodu.

Přínos své práce vidím především v tom, že je možné vidět, jak se postupně FZS měnila a rozvíjela do dnešní podoby. Je zajímavé a poučné pozorovat, jakým způsobem vývoj probíhal a s jakými těžkostmi se první zakladatelé UZS/FZS setkali, v jakých podmínkách začínali a jak se vše měnilo až do současné podoby.

Fakulta zdravotnických studií v roce 2017 oslaví 10 let od svého založení. Je to poměrně mladá instituce. I přes její „mládí“ se objevují významná období či události, které by si zasloužily detailnější zpracování. Nebylo možné zpracovat všechny oblasti, údaje a data, s nimiž jsem se při studiu pramenů a rozhovorech s pamětníky setkala. Doporučuji zkoumat dále organizační členění fakulty, její finanční zabezpečení a hospodaření, vědeckou činnost, přednáškovou a publikační činnost akademických pracovníků, spolupráci s domácími a zahraničními školami, projekty na FZS.

Tato diplomová práce byla pro mě velice přínosná, protože jsem se dozvěděla mnoho nových informací o akademickém prostředí samotné fakulty, o jejích začátcích, zároveň setkání s pamětníky bylo dojemné a krásné.

10 . POUŽITÁ LITERATURA

1. BOČKOVÁ, V. *Celoživotní vzdělávání - výzva nebo povinnost?*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2000. Texty k otevřenému a distančnímu vzdělávání. ISBN 80-244-0155-x.
2. DONAHUE, M. Patricia. *Nursing, the finest art: an illustrated history*. 3rd ed. Maryland Heights, Mo.: Mosby Elsevier, c2011. ISBN 978-0323053051.
3. Farkašová Dana. *História ošetrovatelstva: Učebnice pre obor ošetrovatel'stva*. 1 vyd. Martin, 2010. ISBN 978-80-8063-332-5.
4. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1.vyd. Praha: Portál, 2005, 408 s. ISBN 80-7367-040-2.
5. CHVÁTALOVÁ, Helena. *Ženy, které měnily zdravotnictví 4. SYLVA MACHAROVÁ (1893-1968). Florence*. 2009, (9), 1. ISSN 1801-464X.
6. Ilona PLEVOVÁ, BUŽGOVÁ, Radka *Ošetrovatelství I*. Praha: Grada, 2011. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-3557-3.
7. JAROŠOVÁ, Darja. *Teorie moderního ošetrovatelství*. Praha: ISV, 2000. Lékařství. ISBN 80-85866-55-2.
8. JAROŠOVÁ, Darja. *Vybrané kapitoly z teorie ošetrovatelství*. Ostrava: Ostravská univerzita, 1999. ISBN 80-7042-318-8.
9. KAFKOVÁ, Vlastimila. *Z historie ošetrovatelství*. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví, 1992. ISBN 80-7013-123-3.
10. KELNAROVÁ, Jarmila a kol. *Ošetrovatelství pro zdravotnické asistenty - 1. ročník*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2830-8.
11. KOSÍKOVÁ, V. *Psychologie ve vzdělávání a její psychodidaktické aspekty*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-2433-1.
12. KRAUSOVÁ, Kateřina. *Historie českého ošetrovatelství do roku 1989. Florence*. 2010, (3), 3. ISSN ISSN:1801-464X.

13. KUTNOHORSKÁ, Jana. *Historie ošetrovatelství*. Praha: Grada, 2010). ISBN 978-80-247-3224-4.
14. LEIFER, Gloria. *Úvod do porodnického a pediatrického ošetrovatelství*. Vyd. 1. české. Praha: Grada, 2004. ISBN 80-247-0668-7.
15. *LEMON 1: učební texty pro sestry a porodní asistentky: ošetrovatelský proces: klinická ošetrovatelská praxe: glosář*. Přeložil Marta STAŇKOVÁ, přeložil Jana HEŘMANOVÁ. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví, 1996. ISBN 80-7013-234-5.
16. LENDEROVÁ, M. Od porodní báby k porodní asistenci In: *Theatrum historiae* 1. Sborník prací Katedry historických věd Fakulty filozofické Univerzity Pardubice. Pardubice. 2006. ISBN 80-7194-875-8.
17. Martha. VICINUS a Bea. NERGAARD, NIGHTINGALE, Florence, *Ever yours, Florence Nightingale: selected letters*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1989. ISBN 0674270207.
18. MIKŠOVÁ, Zdena. Kompetence všeobecné sestry a zdravotnického asistenta. *Florence*, Praha: Galén, © 2009, roč. 5, č. 2, 5. ISSN 1801-464X.
19. MLÝNKOVÁ, Jana. První ošetrovatelská škola v dějinách ošetrovatelství. *Florence*. 2009 (9), 2. ISSN 1801-464.
20. MLÝNKOVÁ, Jana. Sylva Macharová. *Florence: časopis moderního ošetrovatelství*. 2009b, roč. 5, č. 9, s. 17. ISSN 1801-464x.
21. *NÁRODNÍ CENTRUM OŠETŘOVATELSTVÍ A NELÉKAŘSKÝCH ZDRAVOTNICKÝCH OBORŮ: Legislativa* [online]. 2012 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <http://www.nconzo.cz/web/guest/legislativa>.
22. *NÁRODNÍ CENTRUM OŠETŘOVATELSTVÍ A NELÉKAŘSKÝCH ZDRAVOTNICKÝCH OBORŮ: INFO O REGISTRACI* [online]. 2015 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <http://www.nconzo.cz/web/guest/info-registr>.

23. PLAMÍNEK, Jiří. *Vzdělávání dospělých: průvodce pro lektory, účastníky a zadavatele*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3235-0.
24. PLEVOVÁ, Ilona a Regina SLOWIK. *Vybrané kapitoly z historie ošetrovatelství*. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Zdravotně sociální fakulta, 2008. ISBN 978-80-7368-506-5.
25. POCHYLÁ, Karla. *Koncepce českého ošetrovatelství: základní terminologie*. 2. přepracované vyd. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2005, 49 s. České ošetrovatelství. ISBN 80-701-3420-8.
26. RŮŽIČKA, Radomír. *Medicína dávných civilizací*. V Olomouci: Poznání, 2004, 346 s.
27. SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika: vyučovací proces, učivo a jeho výběr, metody, organizační formy vyučování*. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1821-7.
28. STAŇKOVÁ, Marta. *České ošetrovatelství 11: sestra - reprezentant profese*. Brno: IDVPZ, 2002. Praktické příručky pro sestry. ISBN 80-7013-368-6.
29. STAŇKOVÁ, Marta. *České ošetrovatelství: praktické příručky pro sestry*. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví, 2001. Praktické příručky pro sestry. ISBN 80-7013-329-5.
30. STAŇKOVÁ, Marta. *Základy teorie ošetrovatelství: učební texty pro bakalářské a magisterské studium*. Dot. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-243-5.
31. VACHKOVÁ, Eva, Světlana BERANKOVÁ a Alice HERMANOVÁ. *Historie a vzdělávání porodních asistentek v Pardubicích*. *Sestra*. 2004. roč. 14, č. 9, s. 56-57. ISSN 1210-0404.
32. VETEŠKA, J., SALIVAROVÁ, J. *Vzdělávání dospělých - příležitosti a úskalí v globalizovaném světě*. Praha: Educa Service, 2013. ISBN 978-80-87306-12-3.
33. VETEŠKA, Jaroslav a Tereza VACÍNOVÁ. *Aktuální otázky vzdělávání dospělých: andragogika na prahu 21. století*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2011. ISBN 978-80-7452-012-9.

34. VETEŠKA, J, TURECKIOVÁ, M. *Kompetence ve vzdělávání*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1770-8.
35. VRÁNOVÁ, Věra, Ilona PLEVOVÁ a Martina CICHÁ. *Historie babičství a současnost porodní asistence: moderní pojetí nemocnice, jak se formovalo a postupně realizovalo v období první republiky*. Překlad Jaroslav Hořejší. Olomouc: Univerzita Palackého, 2007, 235 s. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze, sv. 82. ISBN 978-802-4417-646.
36. Vychová, H. (2008). *Vzdělávání dospělých ve vybraných zemích EU* [online]. Praha: VUPSV. Dostupné z: <http://www.vupsv.cz/index.php?p=publications&site=default&kateg=vupsv>.

10.1 Elektronické zdroje

37. *Český statistický úřad: Vysokoškoláků rapidně přibývá* [online]. 2016 [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vysokoskolaku-rapidne-pribyva>.
38. DAVIDOVÁ-KRACÍKOVÁ, Jana. *Professor Arnošt Pellant stál u zrodu Fakulty zdravotnických studií Univerzity Pardubice*. In: *Univerzita Pardubice* [online]. 2013 [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <https://www.upce.cz/media/ziva-laborator/archiv-zl/rok-2013/zl-030313.html>.
39. *Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další: Fakulta zdravotnických studií. Univerzita Pardubice* [online]. 2015 [cit. 2017-04-21]. Dostupné z: <https://dokumenty.upce.cz/FZS/uredni-deska/zakladni-dokumenty/dlouhodoby-zamer/dz-2016-2020.pdf>.
40. *Fakulta zdravotnických studií: O fakultě. Univerzita Pardubice* [online]. [cit. 2016-05-24]. Dostupné z: <http://www.upce.cz/fzs/index.html>.
41. *Forum: Počet vysokoškoláků se stále zvyšuje. Časopis Univerzity Karlovy* [online]. 2014 [cit. 2017-03-28]. Dostupné z: <https://www.citacepro.com/dok/1>.
42. JOSEF, Švejnoha. *Červený kříž a červený půlměsíc* [online]. 3 aktualizované vydání. Praha: Červený kříž, 2006 [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.cervenykriz.eu/cz/edicehnuti/CKaCP.pdf>.

43. MAREŠ, Jiří, 2016. Dvanáct rizik nového způsobu vzdělávání sester. [online]. Praha: Medical Tribune CZ, s.r.o., 25. dubna 2016 [cit. 05. 03. 2017]. Dostupné z: <http://www.tribune.cz/clanek/39201-dvanact-rizik-noveho-zpusobu-vzdelavani-sester>
44. Otevřený dopis. In: AVVNZP- *Asociace vysokoškolských vzdělavatelů* [online]. České Budějovice, 2016 [cit. 2017-04-30]. Dostupné z: <http://files.avvnzp.webnode.cz/200000017-18a9819a35/Ot.%20dopis%202.pdf>.
45. Prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc., Mgr. Eva Hlaváčková, Ph.D., a kolektiv. *10 let od vzniku Fakulty zdravotnických studií 15 let od založení vysokoškolské výuky zdravotnických oborů na Univerzitě Pardubice: Almanach*. FZS, 2017.
46. TÓTHOVÁ, Václav. Snížení nároků na vzdělávání nedostatek sester nevyřeší. In: AVVNZP- *Asociace vysokoškolských vzdělavatelů* [online]. 2016 [cit. 2017-04-30]. Dostupné z: http://files.avvnzp.webnode.cz/200000012-592a55a228/CTK_2.pdf.
47. Univerzita Pardubice: Od počátků do současnosti. *Univerzita Pardubice* [online]. [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: <http://www.upce.cz/univerzita/historie.html>.
48. *Výroční zpráva o činnosti Univerzity Pardubice* [online]. Univerzita Pardubice., 2004 [cit. 2017-03-28]. Dostupné z: <https://dokumenty.upce.cz/Univerzita/zakladni-dokumenty/vyrocnizpravy/Archiv/vz-cinnost-04.pdf>.
49. *VÝROČNÍ ZPRÁVA: Nemocnice Pardubického kraje, a. s.* [online]. 2015 [cit. 2017-05-03]. Dostupné z: <http://www.nempk.cz/sites/default/files/nemocnice-pardubice/obsah/stranky/vyrocnizprava/soubory/vyrocnizpravanpk2015.pdf>.
50. *Výroční zpráva: O činnosti Fakulty Zdravotnických studií* [online]. 2007 [cit. 2017-01-14]. Dostupné z <https://dokumenty.upce.cz/FZS/uredni-deska/zakladni-dokumenty/vyrocnizpravy/vz-cinnost-2007.pdf>.
51. *Výroční zpráva: O činnosti Fakulty Zdravotnických studií* [online]. 2008 [cit. 2017-02-23]. Dostupné z <https://dokumenty.upce.cz/FZS/uredni-deska/zakladni-dokumenty/vyrocnizpravy/vz-cinnost-2008.pdf>.

52. *Výroční zpráva: O činnosti Fakulty Zdravotnických studií* [online]. 2009 [cit. 2017-02-23]. Dostupné z: <https://dokumenty.upce.cz/FZS/uredni-deska/zakladni-dokumenty/vyrocnizpravy/archiv-vz-o-cinnosti/vz.pdf>
53. *Výroční zpráva: O činnosti Fakulty Zdravotnických studií* [online]. 2010 [cit. 2017-01-15]. Dostupné z: <https://dokumenty.upce.cz/FZS/uredni-deska/zakladni-dokumenty/vyrocnizpravy/archiv-vz-o-cinnosti/zprava-2010.pdf>
54. *Výroční zpráva: O činnosti Fakulty Zdravotnických studií* [online]. 2011 [cit. 2017-02-23]. Dostupné z: <https://dokumenty.upce.cz/FZS/uredni-deska/zakladni-dokumenty/vyrocnizpravy/vz-cinnost-2011.pdf>.
55. *Výroční zpráva: O činnosti Fakulty Zdravotnických studií* [online]. 2012 [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <https://dokumenty.upce.cz/FZS/uredni-deska/zakladni-dokumenty/vyrocnizpravy/vz-cinnost-2012.pdf>.
56. *Výroční zpráva: O činnosti Fakulty Zdravotnických studií* [online]. 2013 [cit. 2017-02-24]. Dostupné z: <https://dokumenty.upce.cz/FZS/uredni-deska/zakladni-dokumenty/vyrocnizpravy/vz-cinnost-2013.pdf>.
57. *Výroční zpráva: O činnosti Fakulty Zdravotnických studií* [online]. 2014 [cit. 2017-02-24]. Dostupné z: <https://dokumenty.upce.cz/FZS/uredni-deska/zakladni-dokumenty/vyrocnizpravy/vz-cinnost-2014.pdf>.
58. *Výroční zpráva: O činnosti Fakulty Zdravotnických studií* [online]. 2015 [cit. 2017-03-25]. Dostupné z: <https://dokumenty.upce.cz/FZS/uredni-deska/zakladni-dokumenty/vyrocnizpravy/vz-cinnost-2015.pdf>.
59. *Výroční zpráva: O činnosti Fakulty Zdravotnických studií* [online]. 2016 [cit. 2017-05-21]. Dostupné z: <https://dokumenty.upce.cz/FZS/uredni-deska/zakladni-dokumenty/vyrocnizpravy/vz-cinnost-2016.pdf>.

10.2 Diplomové práce

60. DOSTÁLOVÁ, Eliška. *Historie ošetrovatelského vzdělávání v Pardubicích*. Univerzita Pardubice, 2014. Diplomová práce. Fakulta zdravotnických studií. Vedoucí práce Mgr. Eva Hlaváčková, Ph. D.

11 PŘÍLOHY

Příloha A <i>Fotografie z promoce</i>	73
Příloha B <i>Instalace děkana</i>	74
Příloha C <i>Instalace děkana 2007</i>	75
Příloha D <i>Inaugurace 2007</i>	76
Příloha E <i>Děkan předává řetěz proděkanům</i>	77
Příloha F <i>Detail žezla děkana</i>	78
Příloha G <i>Instalace děkana</i>	79
Příloha H <i>Detail žezla děkana</i>	80
Příloha CH <i>Instalace děkana</i>	81
Příloha I <i>Organizační struktura FZS 2007</i>	82
Příloha J <i>Organizační struktura FZS 2017</i>	83
Příloha K <i>Časová osa</i>	84

Příloha A *Fotografie z promoce*

Obrázek 1 Fotografie z promoce, vpravo v černém prof. MUDr. Arnošt Pellant DrSc. r. 2004

Příloha B *Instalace děkana*

Obrázek 2 Instalace děkana 2007

Příloha C *Instalace děkana 2007*

Obrázek 3 Instalace děkana 2007

Obrázek 4 Inaugurace FZS 2007

Příloha E *Děkan předává řetěz proděkanům*

Obrázek 5 Děkan předává řetěz proděkanů – inaugurace FZS 2007

Příloha F *Detail žezla děkana*

Obrázek 6 Detail žezla děkana

Příloha G *Instalace děkana*

Obrázek 7 Instalace děkana – foto celého osazenstva pódia

Příloha H *Detail žezla děkana*

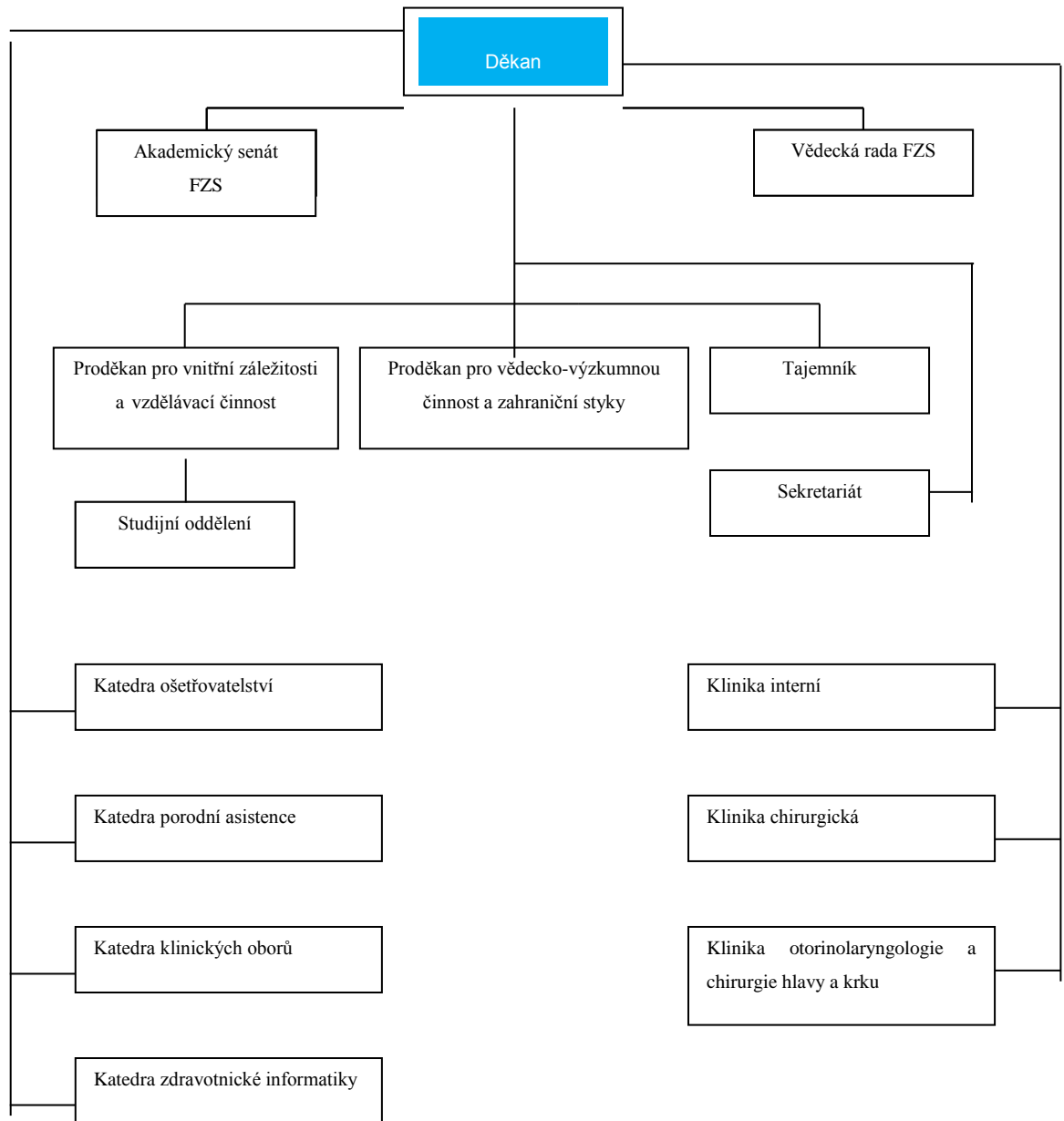

Obrázek 8 Detail žezla děkana

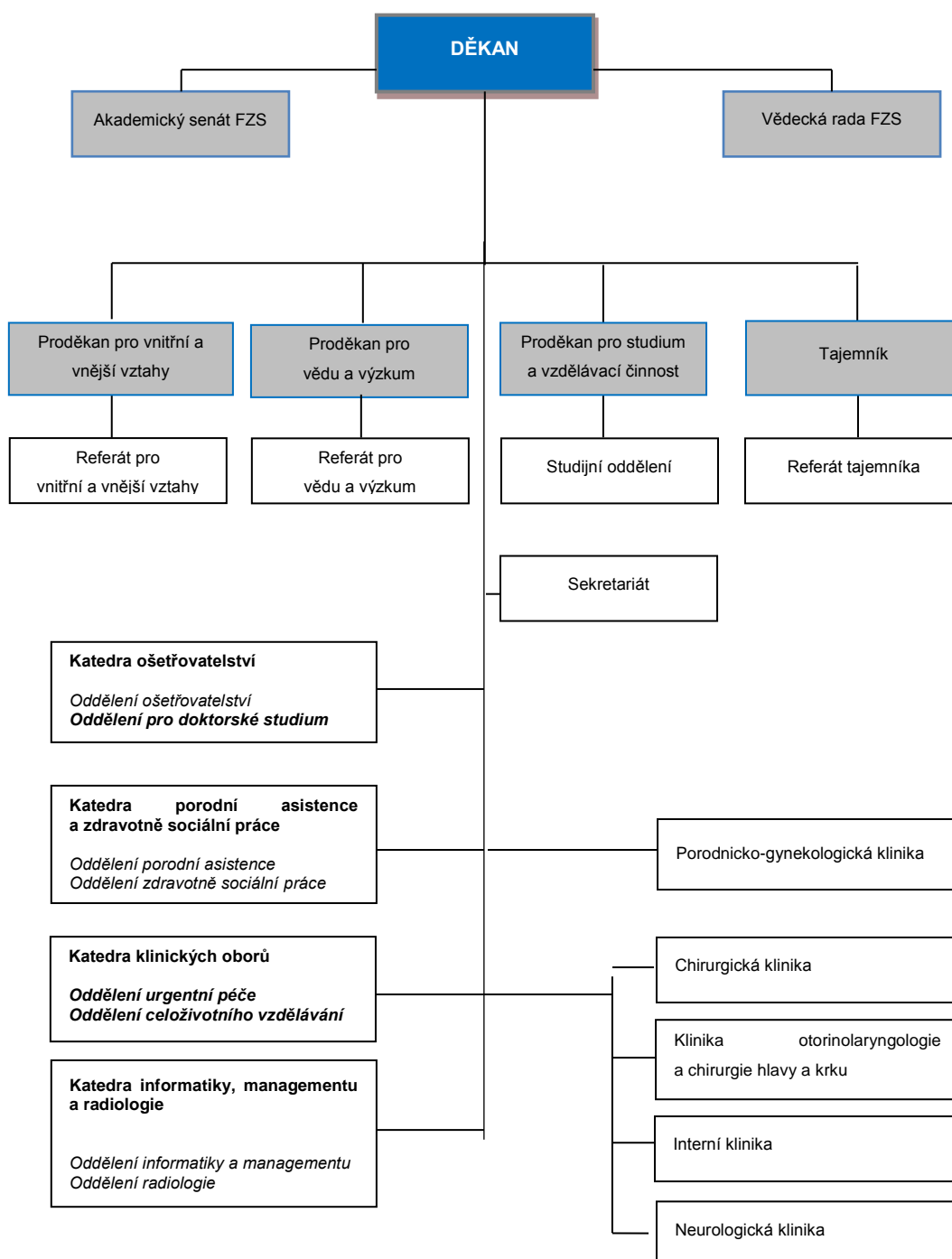
Obrázek 9 Foto ve stoje – instalace děkana 2007

Příloha I *Organizační struktura FZS 2007*

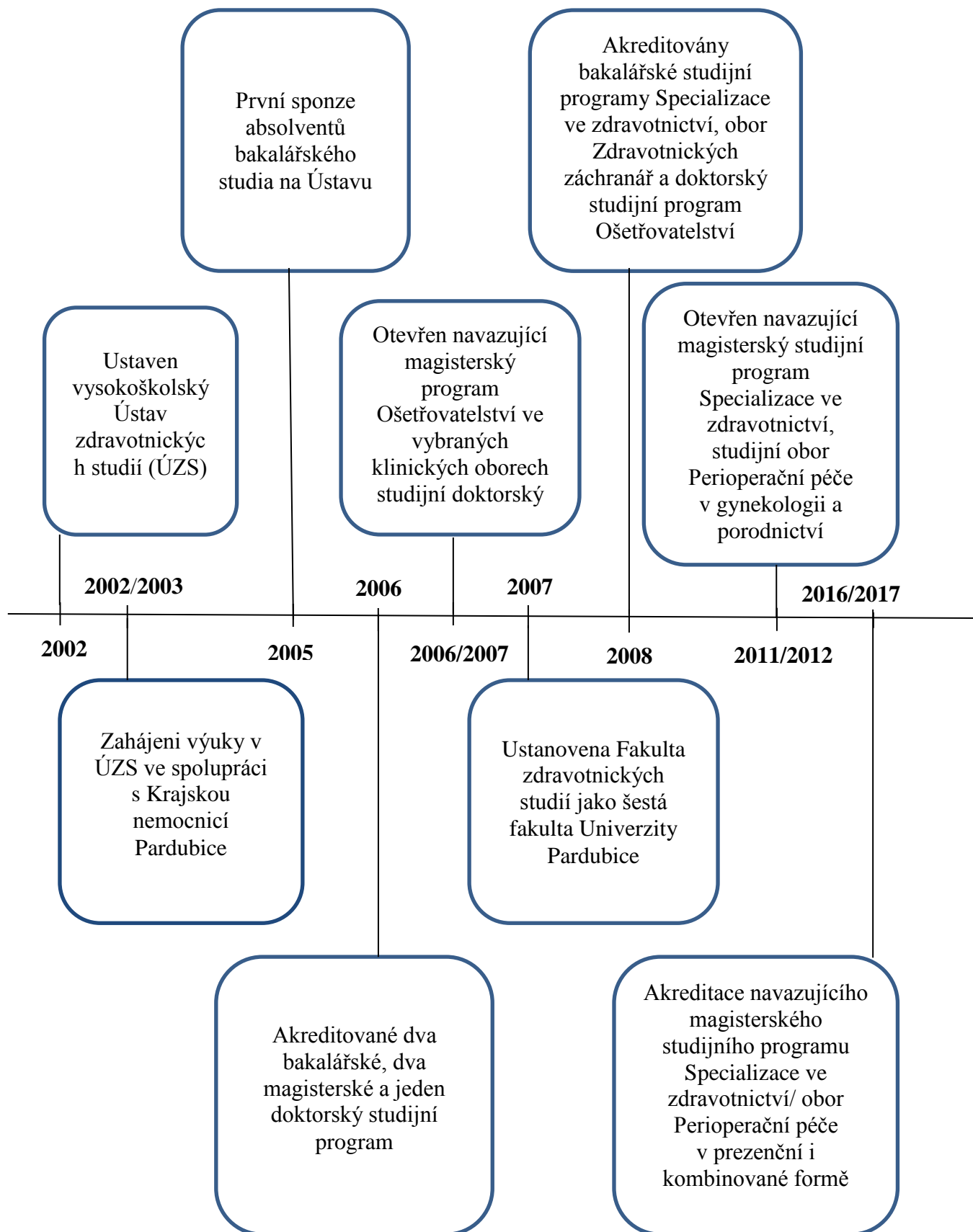
Obrázek 10 Organizační struktura FZS v roce 2007

Příloha J Organizační struktura FZS 2017

Obrázek 11 Organizační struktura FZS v roce 2017

Příloha K Časová osa

Obrázek 12 Časová osa významných událostí na FZS